

Profitti

TALOUS & TILINTARKASTUS 2/2021

KIM ITTONEN

”Tilintarkastusala houkuttelee opiskelijoita”

”Modernia työkuultuuria
tilintarkastusalalle”

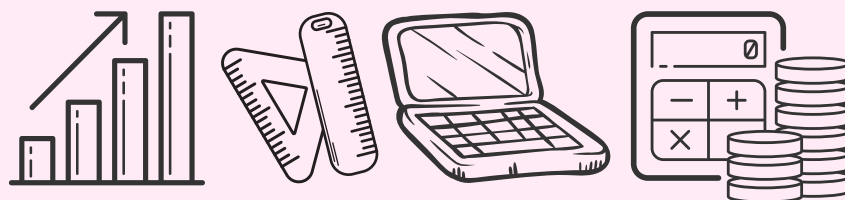
Haastattelussa nuori yrittäjä
Martta Hakala

Säihkettä
Tilintarkastusala
111 vuotta -juhlissa

Tilintarkastaja
yritysvastuun
portinvartijaksi

Oma standardi
yksinkertaisille
tilintarkastuksille

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

Tilintarkastus on uusi musta?

Opiskelijawebinaari osa2

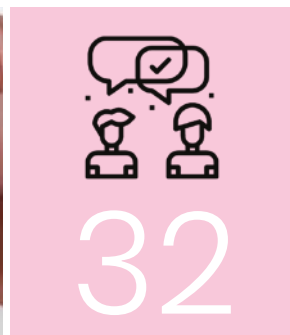
TORSTAINA 9.12.2021 KLO 16-18

**TULE KUULEMAAN JA KESKUSTELEMAAN
TILINTARKASTAJAN TYÖSTÄ, URAPOLUSTA
SEKÄ ALAN TULEVAISUUDESTA.**

Mukana keskustelussa edellisestä webinaarista
tutut tilkkarit Eetu Anttonen, Sari Hakala,
Teemu Laitinen ja Meri Rasehorn-Luumi.

tilintarkastajat.fi/tapahtumat/opiskelijawebinaari2

*Glamouria
juhlagaalassa.
Kuvassa Ilkka ja
Rodika Kujala.*

42 ESEF-tilinpäätösten
tavoitteena keventää
listayhtiöiden hallinnollista
taakkaa ja parantaa informaation
vertailtavuutta ja käytettävyyttä.

Profitti

SISÄLTÖ 2/2021

- 5 Pääkirjoitus**
Tähtipölyä
- 6 Tilintarkastusala houkuttelee opiskelijoita**
Haastattelussa Kim Ittonen
- 11 Sannan sanoin**
Talousosaamisen ytimessä
SANNA ALAKARE
- 12 Tilintarkastaja yritysvastuun portinvartijaksi**
INGALILL ASPHOLM
- 17 Viisi steppiä tilkkariksi**
MINTTU SALLINEN
- 20 Harjoittelemalla varmuutta
tutkintoihin**
HANNA KATTAINEN
- 21 Miten tilkkariksi tullaan?**
- 22 Modernia työkuultuuria
tilintarkastusallalle**
Haastattelussa Martta Hakala
- 25 Tilintarkastus on uusi musta**
– tehdään tilintarkastusala
tunnetuksi!
- 26 Oma standardi yksinkertaisille
tilintarkastuksille on suuri harppaus
tilintarkastajakunnalle**
RIITTA LAINE
- 31 Kolumni**
Uusi sijoittajasukupolvi laajentaa
yritysten arvopohjaa
SARI LOUNASMERI
- 32 Asiantuntevuus ja luotettavuus
profiloivat tilintarkastajaa**
MINTTU SALLINEN
- 34 Joko tunnet meidät?**
Yhdistyksen henkilökunta esittäytyy
- 37 Tilintarkastusala 111 vuotta**
Tilintarkastusalan juhlaseminaari
- 38 Glamouria ja kohtaamisia
juhlagaalassa**
- 40 Kuntien tilintarkastuksen
kilpailutuksessa on ongelmia**
LASSE OULASVIRTA
- 42 ESEF testissä**
Tilintarkastajien kokemuksia
ESEF-tilinpäätöksistä
INGALILL ASPHOLM
- 46 Kulisseissa**
Tilkkareita ja videonauhaa

Julkaisija Suomen Tilintarkastajat ry, Fredrikinkatu 61 A, 8. krs., 00100 Helsinki, p. 09 7552 2010 **Päätoimittaja** Minttu Sallinen, minttu.sallinen@tilintarkastajat.fi **Osoitteenmuutokset** aspa@tilintarkastajat.fi **Taitto** Markku Jokinen, Legendium Oy
Kansikuva Terhi Mattila **Paino** Painotalo Plus Digital Oy **ISSN** 1457-3032 (painettu) **ISSN** 2489-9089 (verkkojulkaisu).
Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta välttämättä lehden julkaisijan virallista kantaa.

4

Onnittelemme

Aki Rask

Suomen Tilintarkastajat ry:n puheenjohtaja, **Ilkka Kujala**, valittiin elokuussa johtamaan myös alan pohjoismaista tilintarkastajaliittoa.

Nordiska Revisorsförbundet, NRF, on keskustelu- ja yhteistyöfoorumi, johon kuuluvat kaikki pohjoismaiset tilintarkastajajärjestöt. Järjestöllä on edustus IAASB:n, IFAC:n ja Accountancy European hallituksissa.

Liiton tavoitteena on edistää yhteisiä tavoitteita ja toimia

yhteispohjoismaisena vaikuttajana tilintarkastusta koskevissa hankkeissa.

– Vaikuttajina olemme kokoamme suurempia. Juuri nyt pöydällä on erittäin merkityksellisiä asioita, kuten tilintarkastajan rooli kestävyysraportoinnin varmentajana. Erityisen iloinen olen myös siitä työstä, jota NRF:ssä on tehty pk-yritysten tilintarkastusten kehittämiseksi, summaa Ilkka.

Onnittelemme lämpimästi Ilkkaa!

Tähtipölyä

111

-vuotiasta tilintarkastusala juhliitti lokakuun lopussa juhlaseminaarin ja -gaalan voimin. Alun perin tarkoitus oli juhlia 110-vuotiasta tilintarkastusala syksyllä 2020, mutta koronan vuoksi juhlallisuudet siirtyivät.

Hyvä niin. Vuodessa ehti nimittäin tapahtua paljon.

Opimme etäkommunikoinnin keinot ja alun perin perinteiseksi läsnätilaisuudeksi aiottu juhlaseminaari vaihtui hybridiksi. Ja kuten **Peter Nyman** seminaarissa totesi, 111 on huomattavasti vängempi luku.

Ehkä suurin muutos tapahtui kuitenkin mentaalitasolla. Vuoden aikana vastuullisuuskysymykset menivät valtavasti eteenpäin. Oikea termi toki pian on kestävyys. Kestävyysraportointidirektiivin myötä Suomessakin ruvettaneen puhumaan kestävyysraportoinnista ja -varmentamisesta.

Jos vielä vuosi sitten ammattikunnassa tuntui näin sivusta katsoen olevan epäilyksiä kestävyysraportoinnin varmentajan roolista, nyt tätä lippua kannetaan jo ylpeydellä. Vaikuttaa vahvasti siltä, että myös EU-tasolla lippu halutaan ojentaa nimenomaan tilintarkastajille. **Mikko Nieminen** totesi osuvasti juhlaseminaarin lopussa: "Vastuullisuusvarmennus kuuluu tilintarkastajille, otetaan tämä pallo haltuun."

Vuoden aikana myös yhdistyksen brändi-ilme ehti vaihtua. Konservatiivinen sininen vaihtui vaaleanpunaiseen, jopa pinkkiin. Pinkki symboloi sitä rohkeutta, jolla ala lähtee tuleviin 111 vuoteen.

Rohkeus ja innostus uuden edessä toistui myös monen tilintarkastajan kommentteissa, kun juhlagalaan alussa kyselimme fiiliksiä päivästä ja odotuksia tulevasta. Bravo!

Näihin upeisiin tunnelmiin saan päättää myös oman matkani Profiitti-lehden päätoimittajana ja yhdistyksen viestintäpäälikkänä. Lehden ilmestyessä olen jo uusien haasteiden parissa. Toivon tilintarkastusallalle ja yhdistykselle mitä parhainta menestystä. Olkaa tulevaisuuden tekijöitä, nyt ja jatkossa.

Kiitän lämpimästi kaikkia kirjoittajia ja lehden tekoon osallistuneita, yhteistyö kanssanne on ollut erittäin antoisaa!

Minttu Sallinen

päätoimittaja

Twitter @MinttuSallinen

LinkedIn Minttu Sallinen

KUVA Terhi Mattila

Profiitti

Profiitti on kahdesti
vuodessa ilmestyvä
jäsen- ja sidosryhmälehti.

@STYhdistys

Suomen Tilintarkastajat ry

@suomentilintarkastajat

6

HENKILÖKUVA

Pidän isoista linjoista,
tykkään esimerkiksi
visualisoida ja abstrahoida
isoja kokonaisuuksia yhteen
kuvaan tai lauseeseen.

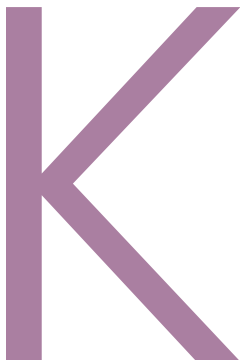
- Kim Ittonen

Tilintarkastusala **houkuttelee opiskelijoita**

Hankenin tilintarkastuksen professori Kim Ittonen uskoo, että kestävyysraportoinnin varmennuksen tulo tilintarkastajien tontille lisää alan kiinnostavuutta entisestään.

TEKSTI **Marjukka Kähkönen** KUVAT **Terhi Mattila**

Kim Ittonen, 44, aloitti kesällä tilintarkastuksen professorina Hanken Svenska handelshögskolanilla. Tehävä sijaitsee Helsingissä ja Vaasassa, mutta viime kuukaudet hän on työskennellyt pääosin kotikaupungissaan Vaasassa.

– Hankenilla on myös Vaasassa kampus, ja ison osan professorin työstä voi tehdä mistä vain.

Professorin työ koostuu tutkimuksesta, opetuksesta sekä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Koronan aikana kaikki nämä työt ovat siirtyneet verkkoon, mutta nyt Kim jopa odottaa paluuta takaisin lähiopetukseen.

– Vaikka työskentelenkin paljon etänä, en pidä etäopettamisesta. Etäopetus ei mahdollista samalla tavalla muilta oppimista, ja luonteva vuorovaikutus erilaisten ihmisten kanssa jää pois. Vuorovaikutustaidoilla on iso merkitys tilintarkastustyössä.

Eriytyisen huolissaan Kim on siitä, miten korona-aika on vaikuttanut opiskelijoiden trainee-kokemuksiin. Hän pelkää, että harjoittelujakso etänä ei anna täysin oikeaa kuvaa alasta eikä tarjoa myöskään samoja mahdollisuuksia oppia kokeneemmilta kuin lähityö.

– Tilintarkastustyö koostuu isolta osin tiiviistä yhteistyöstä oman tiimin ja asiakkaan kanssa. Parasta oppia trainee-jaksolta saa, kun saa toimia kokeneempien ammattilaisten kanssa.

Akateemiselle uralle houkutteli työn sisältö

Kimin edeltäjä, muun muassa tilintarkastusalan opetuksesta ja tutkimuksesta Hankenilla vastannut professori **Pontus Troberg** eläköityi muutama vuosi sitten. Parin vuoden tauon jälkeen Hankenilla on jälleen professori, jonka painopistealana on tilintarkastus.

– Pidän tilintarkastuksen professuuria merkittävänä, jos ja kun Suomessa halutaan saada tulevaisuuden tekijöitä ja kirkkaimpia tähtiä alalle. Näkemykseni mukaan professuuri tuo merkittävää lisäarvoa Hankenille.

Kimin ura tilintarkastuksen professoriksi ei ole ollut suoraviivainen. Aluksi hän opiskeli Vaasan ammattikorkeakoulussa markkinointia ja jatkoi sieltä Vaasan yliopistoon. Ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen hän päätyi kuitenkin vaihtamaan pääainetta.

– Ammattikorkeakoulun talousoikeuden opettaja oli sanonut, että voisin sopia tilintarkastusalalle, kun osaan kielä ja minulla on numero-päätä. Itse en silloin ajatellut näin ollenkaan, mutta kun ensimmäisen vuoden jälkeen piti valita, valitsinkin laskentatoimen ja tilintarkastuksen.

Kim opiskeli laskentatoimea ja rahoitusta Vaasan yliopistossa, ensin maisteriksi, sitten tohtoriksi. Intellektueli ympäristö ja työn sisältö houkuttelivat jäämään yliopistomaailmaan.

– Pidän isoista linjoista, tykkään esimerkiksi visualisoida ja abstrahoida isoja kokonaisuuksia yhteen kuvaan tai lauseeseen. Teoreettinen ajattelu kiehtoo, ja on myös kiva opettaa sitä.

Tilintarkastusala ei tarjoa Suomessa korkeakoulujen ulkopuolella juurikaan tutkimustehtäviä, joissa voisi suoraan hyödyntää tutkijankoulutusta. Kilpailu yliopistoissa on kovaa ja akateemiset tehtävät usein määräaikaista. Akateeminen ura vaatii epävarmuuden sietämistä, tämän on kokenut myös Kim.

– Jos olisin tiennyt millaista pätkätyömaailmaa ura akateemisella puolella tarkoittaa, olisin ehkä miettinyt tälle polulle jäämistä kaksi kertaa. Jatkuva epävarmuus on ehdottomasti yliopistouran ja tämän ammatin varjopuolia.

Akateeminen pohjakoulutus auttaa ymmärtämään prosesseja

Opetustyö ei ole Kimille suinkaan pakollinen paha tutkijan työn ohella. Hän kertoo nauttivansa paljon opetustyöstä.

– Saan opettaa ainetta, josta olen itse kiinnostunut, sekä ohjata kandidatin, maisterien ja tohtorien tutkielmia. Saan siis olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa, jotka jakavat kiinnostuksen tilintarkastusalaan.

Itse opetus on kehittynyt viime vuosina paljon muun muassa digitalisaation myötä, mutta varsinaiset opetussisällöt ovat Kimin mukaan ajattomia.

– Akateemisen koulutuksen rooli myös tilintarkastusallalla on yhdistää käytäntöä ja teoriaa: me tarjoamme pohjan ja ison kuvan, johon opiskelijat voivat osaamisen ja työkokemuk-

Akateemisen koulutuksen rooli myös tilintarkastusalalla on yhdistää käytäntöä ja teoriaa.

sen karttuessa yhdistää ja rakentaa yksityiskohtia ja erityisosaamista. Teoriaan pohjautuva osaaminen kestää yhteiskunnallisia muutoksia. Kun ihminen ymmärtää syy-seuraussuhteita, teoreettisia viitekehyksiä sekä kykenee kriittiseen ja analyttiseen ajatteluun, hän muovautuu joustavammin uusiin ympäristöihin tai tehtäviin.

Kim kertoo rohkaisevansa opiskelijoita kuuntelemaan myös omaa intohimoaan. Monenlainen osaaminen voi tuoda hyötyä tilintarkastusalalla.

– Joku voi olla kiinnostunut rahoituksesta, toinen organisaatiokäyttämismisestä, kolmas tietojenkäsittelystä, juridiikasta tai prosessitekniikasta.

En ole itse lukenut psykologiaa, mutta uskon, että se sopisi melkein minkä tahansa talous- tai kauppätieteen yhteyteen.

Tilintarkastuksen tutkimus vaatii aineistoa

Tilintarkastustutkimusta, kuten muutakin liiketaloustieteen tutkimusta varten tarvitaan kohdehenkilöitä tai tietokantoja, joista voidaan ammentaa aineistoa tutkimuskäyttöön. Tietokantojen tarjoama tutkimusaineisto myös suuntaa tutkimusta – vain sitä voidaan tutkia, mistä on aineistoa.

Suomen Tilintarkastajat ry myönsi Hankenille erityisapurahan vuonna

KUKA?

Kim Ittonen, 44

- **Ura:** Tilintarkastuksen professori (Hanken) 2021–, Tenure Track tutkijatohtori (Hanken) 2014–2021, yliopistotutkija ja tutkijatohtori (Vaasan yliopisto) 2009–2014
- **Koulutus:** KTT, KTM, tradenomi
- **Perhe:** Vaimo ja kaksi lasta
- **Harrastukset:** Jalkapallon juniorivalmennus ja erotuomarointi, crossfit

2020. Tätä apurahaa on käytetty Hankenin tietokantojen tilintarkastusosuuden rakentamiseen.

– Aiemmin meillä on ollut käytössä kattavaa tilintarkastusdataa vain Yhdysvaltoihin listatuista yhtiöistä. Suurinta osaa opiskelijoista kuitenkin kiinnostaa lähialueet: Suomi, Pohjoismaat, EU-alue. Nykyään meillä on ilo nauttia myös kattavasta oman alueen tilinpäätös- ja tilintarkastusaineistoista.

Tällä hetkellä Kimiä kiinnostaa tutkimuksen näkökulmasta tilintarkastusalan resilienssi odottamattomissa tilanteissa, kuten nyt koronapandemian kohdalla.

– Aiemmin on ajateltu, että tilintarkastusalan systeimiriski on laatu- ja luottamuskysymyksissä, kun ala keskittyy isoille toimijoille. Mutta akuutimpi riski voikin olla odottamaton pandemiatyyppinen tilanne, johon ei voida ennalta organisatiota valmistaa.

Yrityksissä on oltava sisäänrakennettua kykyä, jotta pystytään reagoimaan ja säilyttämään korkealaatuinen toimintakyky ennakoimattomissa käänteissä. Tilintarkastusalan merkitys on tärkeä, jotta pääomamarkkinat pysyvät toimivina. Siksi tilintarkastusyhteisö-

Avain tilintarkastusalan houkuttelevuuteen ja sen kasvattamiseen on sen merkityksellisyydessä.

- jen resilienssi on myös yhteiskunnan näkökulmasta tärkeä aihe.

– Eri organisaatiot voivat pyrkiä hankkimaan eri tavoin resilienssikapasiteettia, esimerkiksi osaamista ja ymmärrystä. Pieni yritys voi järkkyy yhden henkilön äkillisestä poismenosta, siinä missä isossa toimistossa resilienssi rakentuu tiimien ja prosessien toimivuuden varmistamisesta. Nämä asiat kiinnostavat tällä hetkellä.

Hankenissa panostetaan kestävyyssasioihin

Keväällä 2021 annetun direktiiviehdotuksen myötä yritysten kestävyysraportoinnin varmentaminen näyttäisi tulevan tilintarkastajien tontille.

Kim pitää asiaa lähtökohtaisesti mahdollisuutena.

– Minun ei tarvitse ratkaista käytännön toteutusta ja standardointia, mutta omasta näkökulmastani voin sanoa, että näen tämän mainiona tapana kasvattaa ja monipuolistaa tilintarkastajan roolia ja työn merkityksellisyyttä tulevaisuudessa. Kestävyysraportoinnin varmennus on erinomainen mahdollisuus lisätä alan tärkeää roolia myös historiallisen talousinformaation ulkopuolelle.

Kim toteaa hyödyn olevan kaksisuuntainen: myös kestävyysraportointi hyötyisi tilintarkastusalaista.

– Tilintarkastusalan mukaan tuleminen nostaa kestävyysraportoinnin laatua ja käytettävyyttä, tämän tueksi on jo nyt tutkimustietoa. Se lisää luottamusta raporttiin ja mahdollisuutta käyttää raporttia päätöksenteossa.

Hankenilla ollaan kestävyysraportoinnin suhteen etukenossa. Korkeakoululla on laskentatoimessa jo kestävyysteemaan keskittyviä apulaisprofessoreita ja jatko-opiskelijoita. Opiskelijoille on tarjolla kursseja ja opinnäytetöiden ohjausta. Tällä hetkellä suunnitellaan, miten kestävyysraportoinnin osuutta kasvatettaisiin seuraavassa opintosuunnitelmassa.

– Pitää arvioida, mitä opiskelijoiden on tästä kestävyysraportoinnin kokonaisuudesta ymmärrettävää. Suomi on eturivissä kestävyysasioissa ja siellä halutaan myös pysyä.

Kim uskoo, että tilintarkastusala mukautuu hyvin uuteen aluevaltauksen.

– Tähän sisältyy iso bisnesmahdollisuus. Mutta tällä hetkellä tietysti monet asiat vielä huolestuttavat, kuten juridiset kysymykset vastuusta,

miten ja mihin vertailua tehdään ja saadaanko riittävän selkeitä standardeja. Mutta uskon, että resilienssiä alalta kyllä löytyy, kun se on ajankohdasta.

Tilintarkastusalan houkuttelevuus kasvaa

Tilintarkastusalan houkuttelevuutta sivutaan väistämättä aina, kun puhutaan alan opiskelusta.

Kim uskoo, että avain tilintarkastusalan houkuttelevuuteen ja sen kasvattamiseen on sen merkityksellisyydessä. Markkinatalous toimii ja hyötyy, kun on yksi sovittu tapa, joka lisää luottamusta informaatioon. Tilintarkastusala mahdollistaa järkevän päätöksenteon, pääoman hankkimisen ja kommunikoinnin sidosryhmien kanssa.

Tilintarkastuksen peruskurssi on hänen mukaansa häkellyttävän suosittu.

– Kurssilla pitää viestiä hyvin, miksi tilintarkastustyötä tehdään ja mikä siinä on tärkeää. Tietysti on tärkeää antaa opiskelijoille myös kuva esimerkiksi tilintarkastajan työn sosiaalisesta luonteesta ja kansainvälisestä ulottuvuudesta.

Kim uskoo, että myös kestävyysraportoinnin tulo tilintarkastuksen tontille lisää alan houkuttelevuutta.

– Kestävyysraportointi monipuolistaa laskentatoimen sisältöä ja opiskelijoiden profiilia. Kaikki eivät ole kovan luokan numeroniiloja eikä kaikkia opiskelijoita kiinnosta kova rahitusmarkkina. Kestävyysraportointi tarjoaa aiempaa kiinnostavamman ja laajemman viitekehyksen myös niille, joita ajavat eteenpäin pehmeämmät arvot. ■

Tällä palstalla Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnanjohtaja Sanna Alakare porautuu ajankohtaisiin tilintarkastusalaan koskeviin kysymyksiin.

Talousosaamisen ytimessä

Talousosaaminen tai sen puuttuminen on ollut syksyn hallitseva teema poliittisessa keskustelussa. Samalla talousosaamisesta ja sen eri teemoista on keskusteltu yhä enemmän myös varsinaisten talousosaajien keskuudessa. Mediassa puolestaan nostetaan esiin positiivisia uutisia sijoittajien lukumäärän ja sijoitusvarallisuuden kasvusta sekä erilaisten talouden peruskurssien tarjonnasta esimerkiksi lukio-opetuksessa.

Keskusteluissa nousee esiin luotettava taloudellinen tieto sijoituskohteista ja tämän tiedon keskeinen merkitys pääomamarkkinoille ja sijoittajille. Osaamista tarvitaan tiedon ymmärtämiseen, vertailemiseen sekä sijoituskohteen tulevaisuuden tuottokyvyn arvioimiseen.

Keskeisin taloudellisen tiedon infopaketti on perinteisesti ollut tilinpäätös. Tämän infopaketin luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden tae on ollut varmennus – ja se, että varmentaja on auktorisoitu tilintarkastaja. Tätä varmennusta pidetään jo itsestäänselvyytenä.

Nyt vastuullisuustietojen merkitys kasvaa niin kuluttajille kuin sijoittajillekin. Myös vastuullisuustietoja on alettu tutkailla talousosaajien silmälasien läpi. Osa on jo haistanut ansaintamahdollisuudet ja tuonut esiin yrityksensä, sijoituskohteidensa tai tuotteidensa vastuullisuustietoja ja mittareita, joiden arvioi kiinnostavan asiakkaita tai muita sidosryhmiä. Toiset sanovat tätä viherpesuksi todeten, ettei omenoita ja appelsiineja voi edelleenkään verrata keskenään – tarvitaan yhtenäinen mittatikka.

Ilmastokriisin myötä lainsäätäjä etenkin Brysselissä on jo tovin viritellyt erilaisia mittatikkuja rahoitusmarkkinoille ja yhä enenevässä määrin myös muille laskenta-ammattilaisten työkenttään kuuluville alueille. Vastuullisuustietoja halutaan säädellä tarkemmin, ja jatkossa kestävyysraportointi nostetaan samanveroiseksi tilinpäätöksen rinnalle. Senkin halutaan olevan yhtä lailla yhtenäistä, vertailukelpoista, luotettavaa ja tilintarkastajan varmentamaa kuin tilinpäätöskin.

EU-säätelyn valmistelu on toki vielä kesken, mutta näyttää siltä, että uusi normaali on koittamassa. Ilmas-

to sanelee hyvin kiireellisen aikataulun ja joudumme hyväksymään, että monet asiat ovat vielä epäselviä ja avoimia sääntelyä toimeenpantaessa ja sovellettaessa. Uusi normaali on myös se, että tulevaisuudessa talousosaajaksi voi kutsua itseään vain, jos ymmärtää myös kestävyyskysymysten vaikutuksia ja yhteyksiä tilinpäätöstietoihin.

"Uusia" talousosaajia tarvitaan tilintarkastustoimialan ohella myös muissa talouden tehtävissä. Korkean koulutustason maassa luotamme toki siihen, että talousosaajat saavat nämä kokonaisuudet pian haltuunsa – eikö vain? Me Suomen Tilintarkastajissa laajennamme III-vuotisen historiamme kunniaksi mielellämme sääntömääräistä tehtäväämme hyvän tilinpäätöskäytännön edistäjinä ja osaamisen kehittäjinä yhä enemmän tulevaisuuden tarpeisiin kestävyysraportoinnin ja kestävyysosaamisen edistäjiksi ja kehittäjiksi.

Sanna Alakare

12

EDUNVALVONTA

Ehdotetulla CSRD-direktiivillä
kestävyysraportoinnille annetaan
vakiintunut asema yritysten
toiminnassa.

Tilintarkastaja yritysvastuun portinvartijaksi

Tilintarkastajan rooli on laajentumassa kestävyysraportoinnin varmentamiseen. Kehitys on luontevaa ja merkittävää tilintarkastajan ja koko tilintarkastustoimialan näkökulmasta.

TEKSTI **Ingalill Aspholm** KUVA **iStock**

Euroopan komissio julkaisi kestävyysraportointidirektiiviehdotuksen huhtikuussa 2021. Sääntelykokonaisuus on vaikutuksiltaan erittäin laaja-alainen. Ehdotetulla CSRD-direktiivillä (Corporate Sustainability Reporting Directive) määrättäisiin kestävyysraportoinnille vakiintunut asema yritysten toiminnassa.

Osana direktiiviehdotusta säädetään myös kestävyysraportoinnin varmentamisesta, joka ensivaiheessa olisi pakollista tietyn kokoluokan ylittävillä yrityksillä. Ehdotuksen mukaan varmentamisesta vastaisi tilintarkastaja.

Tilintarkastajilla on valmiudet uuteen rooliin

Tilintarkastajilla on erinomaiset valmiudet vastata kestävyysraporttien luotettavuudesta ja edistää osaltaan

yritysvastuun toteutumista yrityksissä ja yhteiskunnassa.

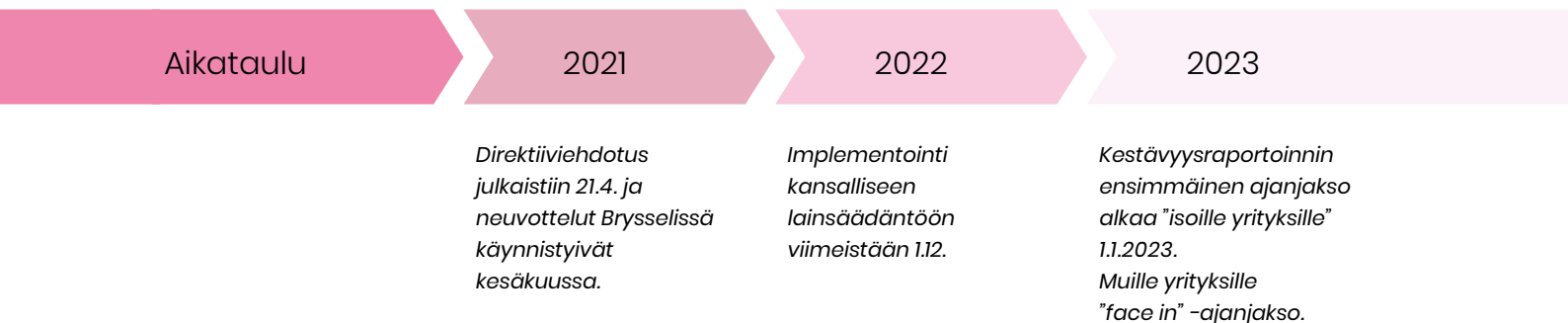
Tilintarkastajat toimivat jo nyt osana yleistä yhteiskunnallista intressiä osallistuen muun muassa väärinkäytösten ehkäisemiseen. Myös vastuullisuuskysymyksiin kohdistuu merkittävä yleinen intressi.

Tilinpäätösosaamisen ohella tilintarkastajilla on vahva liiketaloudellinen osaaminen ja rahoitustoiminnan tuntemus. Myös toimialatuntemus on tyypillisesti vahvaa. Osaaminen tukee kykyä ottaa haltuun myös yritysten vastuullista liiketoimintaa koskevat tiedot.

Tilintarkastajat ovat toiminnassaan sitoutuneet eettisiin sääntöihin, ja heidän toimintansa on valvonnan alaista. Lisäksi tilintarkastajia sitovat jatkuvan kouluttautumisen vaatimukset, jotka koskevat kaikkia heidän työssään tarvitsemia osa-alueita. ►

Kestävyyssraportoinnin aikataulu

Kestävyyssraportointidirektiivi on tarkoitus saattaa kansallisesti voimaan viimeistään 1.12.2022. Ensimmäinen raportointijakso uudella varmuustasovaatimuksella olisi vuonna 2024 koskien vuoden 2023 kestävyyssraportointia.

- Jatkuvan kouluttautumisen vaatimukset tulisivat ulottumaan luonnollisesti myös kestävyystietoihin.

Kestävyystiedot samalle viivalle tilinpäätöstietojen kanssa

Ehdotetulla CSRD-direktiivillä kestävyyssraportoinnille annetaan vakiiintunut asema yritysten toiminnassa. Direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa kestävyyssraportointia EU:ssa ja parantaa erityisesti raportoinnin luotettavuutta ja vertailtavuutta. Näihin tavoitteisiin pääsemiseksi direktiiviehdotukseen on nivottu vaatimus kestävyyssraporttien varmentamisesta.

Velvollisuus varmentaa raportoidut kestävyystiedot yhtenäisen varmennusstandardin mukaan lisäisi kestävyystietojen luotettavuutta ja parantaisi yritysten kestävyystietojen vertailukelpoisuutta. Tavoitteena ovat siis taloudellisten tietojen vertailtavuutta vastaavat käytänteet.

Direktiiviehdotuksessa säädetään myös yritysten velvollisuudesta julkistaa kestävyyssraportti osana

toimintakertomusta. Kestävyystietojen varmennusraportti integroitaisiin tilintarkastuskertomukseen.

Ehdotettu käytäntö tekisi yritysten kestävyyssraportoinnista johdonmukaista. On tärkeää, että kestävyystiedot varmennetaan yrityksen lakisääteisen tilintarkastajan toimesta samoin kuin yrityksen tilinpäätöstiedot. Kestävyyssraportoinnin merkitys rinnastuu yhä enemmän tilinpäätösinformaatioon ja on perusteltua, että samoja raportointi- ja varmennusperiaatteita sovelletaan molempiin.

Direktiivi ohjaa kestävyystietojen raportointia ja varmentamista

Ehdotettu kestävyyssdirektiivi määrää yrityksen lakisääteisen tilintarkastajan suorittamaan kestävyyssraportoinnin varmennuksen sekä lausumaan kestävyyssraportoinnin yhdenmukaisuudesta kestävyyssraportointistandardien suhteen. Määräyksen tavoitteena on lisätä kestävyyssraporttien luotettavuutta sijoittajien ja muiden sidosryhmien keskuudessa.

Varmennusraportin olisi katettava kestävyyssraportin ajanjakso, kestävän kehityksen raportointikehys ja käytetyt raportointistandardit, varmennuksen laajuus ja sovelletut kestävyyden varmennusstandardit.

Lisäksi direktiivissä ehdotetaan muutoksia EU:n tilintarkastussääntelyyn tilintarkastajien ammatillisen pätevyyden ja jatkuvan kouluttautumisen vaatimusten osalta. Näin varmistettaisiin tilintarkastajien riittävä teoreettinen tietämys ja osaaminen kestävyyssraportoinnin varmentamisen suhteen. Muutosehdotuksia liittyy myös säännöksiin, jotka koskevat muun muassa tilintarkastajien riippumattomuusvaatimuksia, laadunvarmistusta ja valvontaa, tilintarkastajan nimittämistä ja tarkastusvaliokunnan roolia.

Direktiivissä ehdotetaan kestävyystietojen varmentamiseen asteittaista etenemistapaa. Aluksi riittäisi niin sanottu rajoitettu varmuus (alhaisempi varmuustaso), mutta pitkän tähtäimen tavoitteena olisi kohtuullinen varmuus (korkeampi varmuustaso). Tällöin kestävyyss-

Rajoitettu varmuus

Kohtuullinen varmuus?

2024

Kestävyysraportoinnin varmentaminen ja varmennusraportoinnin julkistaminen. "Face in" -ajanjakso jatkuu.

2025

"Face in" -ajanjakso jatkuu.

2026

Kestävyysraportointi alkaa direktiivin soveltamisalan alla oleville yrityksille.

2027

Kestävyysraportoinnin varmentaminen ja varmennusraportoinnin julkistaminen kaikille direktiivin soveltamisalan alla oleville yrityksille.

tietojen varmennuksen taso olisi yhtäläinen taloudellisten tietojen varmennukseen nähden.

Suomen Tilintarkastajat kannattaa valtaosin direktiiviehdotusta

Suomen Tilintarkastajat ry kannattaa direktiiviehdotuksen pääkohtia.

On luontevaa, että yrityksen tilintarkastaja varmentaa myös yrityksen kestävyysraportin. Yrityksen tilintarkastaja tuntee hyvin kyseisen yrityksen olosuhteet ja hallitsee raportoinnin ja varmentamisen.

Tilinpäätös- ja kestävyystietojen yhtenäisyyden, luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi on perusteltua, että molempien varmennuksen tekee tilintarkastaja. Hänellä on osaamista raportointivaatimuksista ja varmentamisesta sekä kokonaisnäkemyksistä oikeasta ja riittävästä kuvasta.

Direktiiviehdotuksessa esitetään, että tilintarkastajien ohella myös muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat voisivat varmentaa kestävyysraportteja. Emme kannata tätä ehdotusta. Näke-

mystämme puoltavat osaamista, vastuunjakoa ja valvontaa koskevat seikat.

Direktiiviehdotuksen osaamis- ja muut vaatimukset tukevat ajatusta, että kestävyysraportin varmentaja on tilintarkastaja. Jos kestävyystietojen varmennuspalvelujen tarjoaminen sallittaisiin muille tahoille, johtaisi tämä osin päällekkäiseen työhön varmentamisen näkökulmasta.

Samoin vastuunjako monimutkaistuisi. Sijoittajien päätöksenteon näkökulmasta tilinpäätös- ja kestävyystiedot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joten yhtenäinen vastuu on perusteltua. Vastuunjaon hajautuessa tilintarkastaja voisi joutua tekemään rajoituksia tilintarkastuskertomukseensa.

Vastuukysymysten osalta on myös syytä huomioida, että tilintarkastajat ovat tilintarkastusvalvonnan ja laadunvalvonnan alaisia. Vastavanlainen valvonta olisi järjestettävä myös muille kestävyysraporttien varmentajille.

Pidämme hyvänä direktiiviehdotuksessa esitettyä varmentamista-

van etenemistä. Ensivaiheessa rajoitettu varmuus on riittävää, mutta pitemmällä tähtäimellä on pyrittävä kohtuulliseen varmuuteen eli vastaavaan varmennustasoon kuin taloudellisten tietojen osalta. Siirtymäajan kuluessa sekä kestävyysraporttien laatijoiden että raportteja varmentavien tilintarkastajien osaaminen karttuu, ja siirtymäajan jälkeen voidaan ottaa käyttöön EU:n laajuinen kestävyysraportoinnin varmennusstandardi.

Pidämme myönteisenä, että kestävyysraportointi tehtäisiin standardoidun kehyksen mukaisesti, koska se lisää yritysten välistä vertailukelpoisuutta. Standardikehyksen osalta on tärkeää, että sidosryhmien tiedontarpeet täyttyvät sekä toimialakohtaisen että yritysokohtaisen tiedon osalta.

Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei yritysten raportointitaita tule liian suureksi. Yritysten ilmoittamien kestävään kehitykseen liittyvien tunnuslukujen määrä on pidettävä kohtuullisella tasolla. ►

Haluamme johtaa kestävyysvarmentamisen kehittämistä sekä sitouttaa tilintarkastustoimialaa kansainvälisiin kestävyysstandardeihin ja -periaatteisiin.

- Listaamattomien pk-yritysten osalta komission tavoitteena on kehittää vapaaehtoiset, laajuudeltaan oikeasuhteiset raportointistandardit lokakuuhun 2023 mennessä. Kannatamme kehitystä ja pidämme tärkeänä, että pk-yritysten kestävyysraportointistandardit noudattavat suhteellisuusperiaatetta ja että pk-yritysten hallinnollista taakkaa ei kasvateta.

Tilintarkastajan uusi rooli vaatii kouluttautumista

Tilintarkastusdirektiiviin ehdotetut muutokset koskevat myös tilintarkastajien osaamisvaatimuksia, ja direktiivi tulee vaikuttamaan vahvasti tilintarkastajien osaamispolkuun.

Tilintarkastajien auktorisointivaatimuksilla on varmistettava, että tilintarkastajilla on riittävä teoreettinen osaaminen kestävyysraporttien varmistamisesta sekä kyky soveltaa tietoa käytännössä. On myös varmistettava, että jo auktorisoidut

tilintarkastajat saavat tarvittavat tiedot ja osaamisen kestävyysraporttien varmentamisesta jatkuvan kouluttautumisen kautta. Lisäksi on varmistettava, että tilintarkastajille asetetut vaatimukset lakisäätöisessä tilintarkastuksessa ja kestävyysraportoinnin varmentamisessa ovat yhdenmukaiset.

Me Suomen Tilintarkastajissa haluamme luoda tilintarkastajille

yhtenäisen kestävyysraportoinnin varmentamisen koulutusohjelman. Haluamme johtaa kestävyysvarmentamisen kehittämistä sekä sitouttaa tilintarkastustoimialaa kansainvälisiin kestävyysstandardeihin ja -periaatteisiin. Samalla haluamme tuoda esiin tilintarkastajien asemaa ja objektiivisuutta kestävyysvarmuksissa ja muissa kestävyystarkastustoiminnoissa. ■

Suositus vastuullisuusraporttien varmentamisesta

Ennen kestävyysdirektiivin voimaantulusta EU velvoittaa jäsenmaita noudattamaan omia suosituksia ja menettelytapoja vastuullisuusraportoinnin varmentamisessa. Tähän vaatimukseen vastaa Suomen Tilintarkastajat ry:n laatima suositus vastuullisuusraporttien varmentamisesta.

Suositus kattaa sekä pakollisen että vapaaehtoisen vastuullisuusraportoinnin varmentamisen. Suositus käsittelee yritysten vastuullisuusraporttien varmentamista, ja se perustuu pääosin ISAE 3000 –varmennusstandardiin ”Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus”. Suositus on laadittu niin, että esitetyt periaatteet ja menetelmät pysyvät voimassa myös sääntelyn kehityksessä.

Suositus vastuullisuusraporttien varmentamisesta on laadittu tilintarkastajien käyttöön. Suosituksen käyttäjien oletetaan tuntevan varmennusstandardin sisällön sekä hallitsevan tilintarkastusta koskevat ammatilliset vaatimukset ja varmennusta koskevat tilintarkastusstandardit.

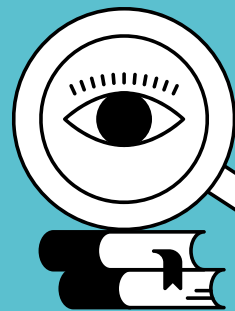
Suositusta tullaan päivittämään kestävyysraportointidirektiivin vaatimuksilla, kun direktiivi on lopullisesti hyväksytty.

Tutustu suositukseen: tilintarkastajat.fi/vastuullisuussuositus

Ingalill Aspholm

Ingalill Aspholm
toimii johtavana
asiantuntijana
Suomen
Tilintarkastajat ry:ssä
Twitter: @IAspholm

OPISKELU

Viisi steppiä tilkkariksi

Matka tilintarkastajaksi sisältää korkeakouluopintoja, työharjoittelua ja tutkimoon pönttäämistä. Viiden stepin kautta solahdat sujuvasti tilintarkastajan tossuihin.

TEKSTI **Minttu Sallinen**

Olisiko tää mun juttu?

Aika harvalla tilintarkastajan ammatti siintää silmissä hiekkalaatikolta lähtien – ellei sitten suvussa satu olemaan innostuneita ammatin harjoittajia.

Mitä tilintarkastajat tekevät ja minkälaista osaamista työssä vaaditaan? Kyseessä on palveluammatti ja monen tilintarkastajan mielestä parasta on asiakkaiden auttaminen. Tilintarkastaja pureutuu asiakasyritysten talouslukuihin ja tilinpäätökseen, analysoi ja arvioi. Tilintarkastajalta vaaditaan tiimitaitoja, asiakaspalveluhenkisyttä sekä hyviä vuorovaikutustaitoja.

Tilintarkastaja varmentaa tilinpäätösten ja muiden taloudellisten raporttien oikeellisuutta sekä neuvoo yrityksiä liiketoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Parhaimmillaan tilintarkastaja toimii johdon tukena

yrityksen koko elinkaaren ajan – perustamisesta ja kasvuun liittyvistä yrityskaupoista aina saneeraukseen tai viimeiseen tilinpäätökseen saakka.

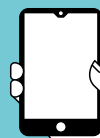
Tilintarkastajien työskentelykenttä venyy pienistä pk-yrityksistä aina monikansallisiin globaaleihin yrityksiin. Julkishallinnon tilintarkastajat tarkastavat kuntien ja kaupunkien hallintoa. Tilintarkastajia työskentelee

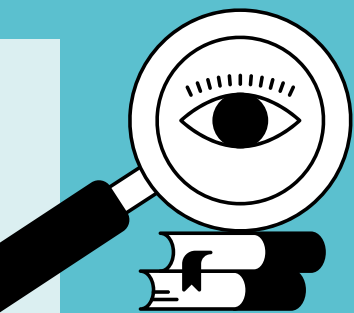
eri kokoisissa tilintarkastusyhteisöissä sekä yksinyrittäjinä, osana tiimiä tai hyvin itsenäisesti. Kansainvälistä uraa hakevalle tilintarkastus on hyvä vaihtoehto.

Parhaiten tietoa tilintarkastajan työstä saa, tietenkin, jututtamalla aitoa tilkkaria. Jos lähipiiristä ei löydy tilintarkastajaa, voit ottaa rohkeasti yhteyttä vaikkapa paikalliseen tilintarkastusyhteisöön.

Järjestämme vuosittain opiskelijawebinaareja, joissa kerromme tilintarkastajan työstä ja opinto-polusta. Seuraava webinaari järjestetään 9.12.

*Ilmoittaudu mukaan:
tilintarkastajat.fi/tapahtumat/opiskelijawebinaari2*

OPI SKELU

2

Älä missaa tarvittavia korkeakouluopintoja!

Polku tilintarkastajaksi käy tilintarkastajatutkinnon kautta. HT-tutkintoon voi osallistua, kun alempi korkeakoulututkinto ja tarvittavat opinnot ovat kasassa. Useimmiten tutkinto tarkoittaa joko tradenomin tai kauppatieteen kandidaatin tutkintoa. Monilla on HT-tenttiin mennessä jo ylempi korkeakoulututkinto suoritettuna, mutta välttämätöntä tämä ei ole.

Vaadittuihin opintoihin kuuluu tilintarkastuksen ja laskenta-toimen, kauppa- ja taloustieteen sekä oikeustieteen opintoja. Opintojen kelpoisuus osoitetaan vastaavuustodistuksella ennen HT-tutkintoon osallistumista.

Jo opintojen alkuvaiheessa kannattaa ottaa selvää kurssitarjonnasta ja varmistaa, että tarvittavat opinnot saa näppärästi kasaan. Tässä kohtaa on myös hyvä selvittää, missä mahdollisesti puuttuvat opinnot olisi helpointa suorittaa.

Yliopistojen ja korkeakoulujen verkkosivuilta löydät tietoa vaadittavista kursseista. Osa kouluista tarjoaa tilintarkastajan suuntautumisvaihtoehtoa, jolloin tarvittavat opinnot ovat jo mukavasti paketissa. Apua saa opintoneuvonnasta tai kysäisemällä opinnoista vastaavalta opettajalta.

Voit liittyä Suomen Tilintarkastajat ry:n opiskelijajäseneksi, kun olet kolmannella vuosikurssilla ja suuntautunut tilintarkastajan opintoihin. Jäsenyys on maksuton.

*Lue lisää:
tilintarkastajat.fi/jasenyys/tervetuloo-jaseneksi*

3

Tilkkariksi tullaan tekemällä

HT-tutkintoon osallistuminen edellyttää vähintään kahden vuoden työkokemusta. Varsinaisesti HT-tilintarkastajaksi hyväksytään kuitenkin vasta, kun työkokemusta on kasassa yhteensä kolme vuotta.

Mistä tarvittavaa työkokemusta sitten voi hankkia? Suuri osa tilintarkastusyhteisöistä tarjoaa vastavalmistuneille tai vielä opintojaan suorittaville trainee- tai harjoittelupaikkoja. Harjoittelu kestää tyypillisesti muutamia kuukausia ajoittuen tammi-toukokuulle eli tilintarkastuksen kiirekauteen.

Harjoittelujaksolla tilintarkastajan työstä saa käytännön kokemusta. Osana tiimiä pääsee tutustumaan isompien yritysten tarkastuksiin ja itsenäistä vastuuta annetaan pienempien yritysten tai asunto-osaakeyhtiöiden osalta.

Kokemukset harjoittelujaksoilta ovat positiivisia. Ammatin monipuolisuus avautuu ja samalla kokemusta saa työyhteisöstä ja tiimeistä. Monella urahaaveet vahvistuvat juuri harjoittelujakson myötä.

Harjoittelujakso toimii ponnahduslautana avustaviin tilintarkastustehtäviin. Nämä syventävät käytännön osaamista ja samalla omat vastuut kasvavat. Avustavissa tilintarkastustehtävissä toimivat pääsevät usein mukaan myös tilintarkastusyhteisöjen sisäisiin koulutuksiin.

Kahden tai kolmen vuoden työkokemus tarjoaa oivalliset eväät matkalle kohti tilintarkastajatutkintoa!

Harjoittelupaikoista löydät tietoa tilintarkastusyhteisöjen kotisivuilta ja somesta.

4.

Tsempillä HT-tutkintoon!

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta vastaa Suomessa järjestettävistä tilintarkastajatutkinnoista. Tutkintoja ovat HT-tutkinto sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot.

HT-tutkinto on tilintarkastajan perustutkinto, eli kaikki tilintarkastajiksi mielivät suorittavat ensin sen. Tutkinnot järjestetään aina loppukesällä, elo-syyskuun vaihteessa. HT-tutkinto on kaksipäiväinen ja erikoistumistutkinnot yksipäiväisiä.

Tilintarkastajatutkinto on tuskin kenellekään pelkkä läpihuutojuttu. Kokemusten perusteella tutkinto

vertautuu ylioppilaskirjoituksiin tai korkeakoulujen pääsykokeisiin.

PRH ylläpitää kirjallisuusvinkki-luetteloa, joka käsittelee kirjanpitoa, tilintarkastusta, lainsäädäntöä ja esimerkiksi sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa. Listaann kannattaa tutustua hyvissä ajoin ja vanhemmil-

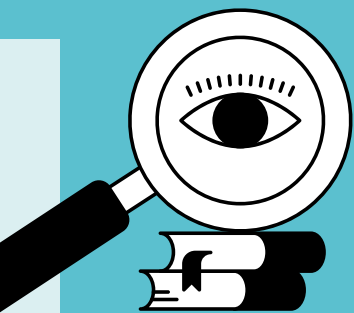
ta kollegoilta saanee hyviä vinkkejä luku-urakkaan.

Tutkintotentissä saa käyttää kirjallisuutta ja myös tiedon etsintä internetistä on sallittua. Joka tapauksessa tutkintoon kannattaa valmistautua hyvin ja edeltävänä kesänä dekkarit yleensä vaihtuvatkin tenttikirjoihin.

Suomen Tilintarkastajat ry:n tytäryritys ST-Akatemia Oy järjestää tilintarkastajan tutkintoon valmentavaa koulutusta. Näiltä valmennuskursseilta saat rutkasti varmuutta tulevaan tenttiin.

Tutustu: stakatemia.fi/koulutukset/tutkintovalmennus

OPI SKELU

Yksityisen sektorin tai julkishallinnon tilintarkastajaksi

HT-tutkinnon jälkeen voi suorittaa KHT- tai JHT-tutkinnon, tai molemmat. Ennen erikoistumistutkintoja tasussa täytyy olla korkeakoulututkinto eli käytännössä YAMK-tutkinto tai maisterin paperit.

KHT-tutkinto pätevöittää yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen eli pörssiyritysten, luotolaitosten ja vakuutusyhtiöiden tilintarkastuksiin. JHT-tutkinnon suorittaneiden asiakaskuntaa ovat puolestaan kunnat, kaupungit, seurakunnat, yliopistot sekä valtionhallinto yleisesti.

KHT-tutkintoon osallistuminen ei edellytä lisäopintoja, mutta JHT-tutkintoon vaaditaan julkishallinnon opintoja tai käytännön työkokemusta.

Tilintarkastajista valtaosa työskentelee HT- tai KHT-kirjaimin yksityisellä puolella eli yritysasiakkaiden parissa. JHT-tutkinnon suorittaneita tilintarkastajia on hieman yli 100, mutta kysyntää julkishallinnon tilintarkastajille olisi enemmänkin. Ylipäätään tilintarkastajien työllisyystilanne on erittäin hyvä.

Tilintarkastajia on Suomessa tällä hetkellä hieman alle 1 400. Syksyn 2021 tutkintoihin osallistui 364 kokeilasta, joista kaksi kolmasosaa osallistui HT-tutkintoon.

Uusia tilintarkastajia päästään juhlimaan joulukuussa.

Minttu Sallinen

Minttu Sallinen toimii viestintäpäällikkönä Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Twitter:
@MinttuSallinen

Yli 90 % kaikista tilintarkastajista kuuluu Suomen Tilintarkastajat ry:hyn.

Harjoittelemalla varmuutta tutkintoihin

Tutkintotentit lienevät suurin ponnistus matkalla tilintarkastajaksi. Tutkinnoista vastaava Hanna Kattainen avaa tutkintojen sisältöjä.

1. Millaisia tutkintotentit ovat rakenteeltaan?

Tutkintotentit ovat rakenteeltaan erilaisia. HT-tutkinto on kaksiosainen. Ensimmäisessä osassa on väittämä- ja kysymystyyppejä tehtäviä, jotka tulee perustella viittaamalla sopiviin säädösten kohtiin ja tehtävänannossa kerrottuihin tietoihin.

HT-tutkinnon toisessa osassa tulee etsiä virheet ja puutteet tilinpäätöksestä ja hallintoaineistosta ja laatia havaintojen perusteella tilintarkastuskertomus. KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot sisältävät lyhyitä kysymyksiä ja vastaavanlaisia tehtäviä kuin HT-tutkinnon toinen osa.

2. Mihin tutkintotenttien kysymykset pohjautuvat?

Tutkintotehtävissä on kysymys kuvitteellisista käytännön tapauksista, joihin vastaamisessa tulee soveltaa eri säädöksiä. Viime vuosina HT-tutkinnossa on ollut tehtävä, jossa kokelaan on pitänyt arvioida tilintarkastajan toimenpiteiden riittävyyttä suhteessa ISA-standardien vaatimuksiin. ISA-standardeja tulee luonnollisesti soveltaa myös tehtävissä laadittavissa tilintarkastuskertomuksissa.

3. Miten tutkintoihin kannattaa harjoitella?

Aiempien vuosien tutkintoaineistot ja arvosteluperusteet ovat nähtävillä PRH:n verkkosivuilla. Niihin kannattaa ilman muuta tutustua. Vanhojen tenttien avulla voi harjoitella vastaustekniikkaa, vaadittavia sisältöjä sekä tietenkin ajankäyttöä.

Hyödyllistä tietoa tilintarkastajatutkinnoista löydät Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta, Tilintarkastusvalvonta-otsikon alta.

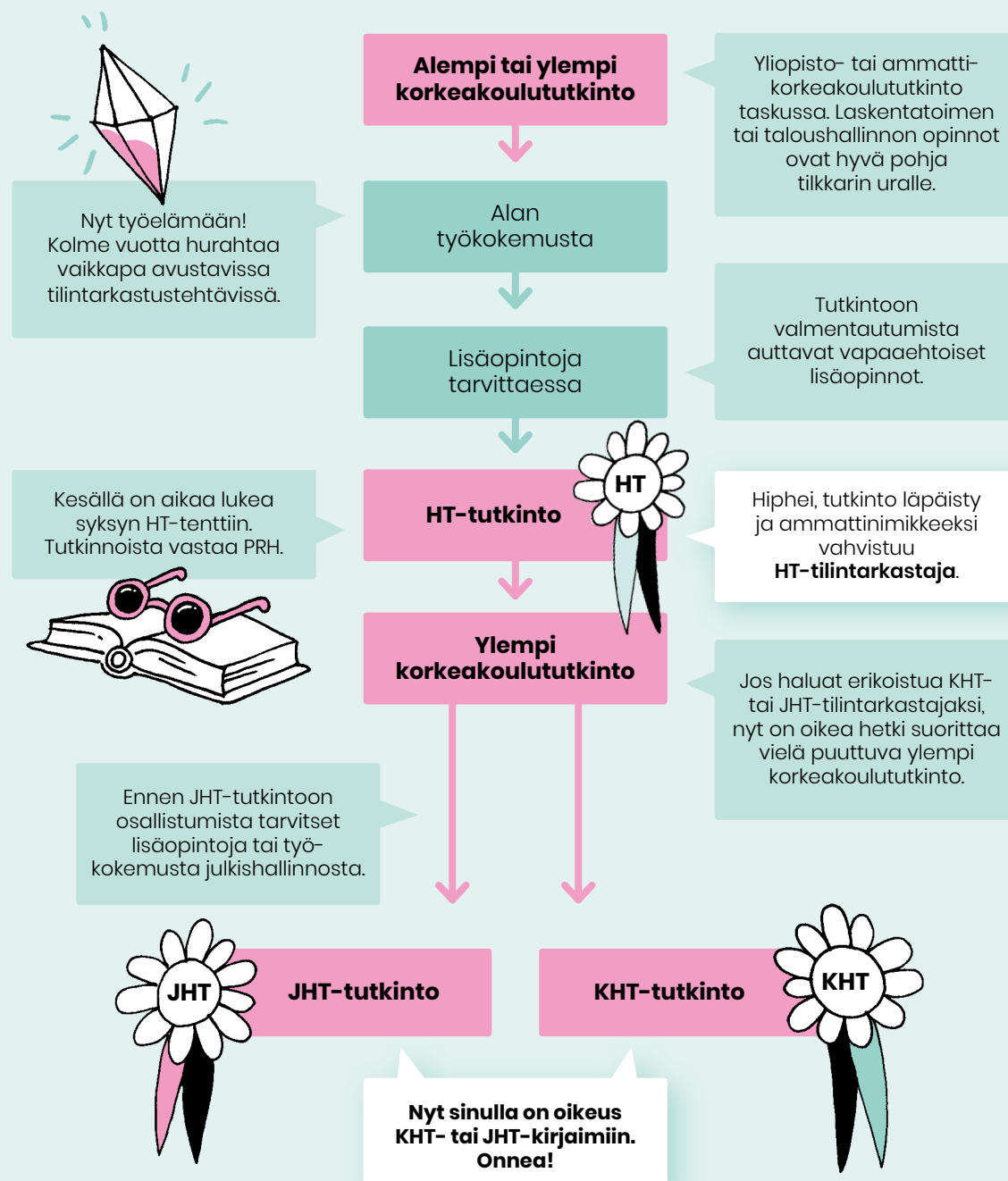
Hanna Kattainen

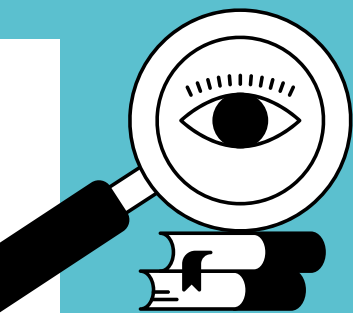
Hanna Kattainen toimii tilintarkastajatutkinnoista vastaavan tiimin esimiehenä Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Miten tilkkariksi tullaan?

Tie tilintarkastajaksi käy korkeakouluopintojen, työkokemuksen, lisäopintojen ja tutkintojen kautta. Tämä matka kannattaa!

HT- ja KHT-tilintarkastajat työskentelevät yksityisellä sektorilla ja JHT-tilintarkastajat julkisella. Suomessa ammatissa toimivia tilintarkastajia on noin 1400, joista yli 90 % kuuluu alan etujärjestöön, Suomen Tilintarkastajat ry:hyn.

OPI SKELU

Modernia työkulttuuria tilintarkastusalalle

Martta Hakala, 28, perusti oman tilintarkastusyrittänsä kaksi vuotta sitten. Hän haluaa tuoda yrityksensä kautta alalle nuorta ja modernia meininkiä.

TEKSTI **Marjukka Kähönen** KUVAT **Terhi Mattila**

TilintarkastusyrittämyAuditor on juuri hankkinut uudet toimitilat Helsingin Kampista. Uudet tilat on HT-tilintarkastaja **Martta Hakalan** uran neljäs kohokohta. Ensimmäinen oli HT-tutkinto, toinen oma yritys ja kolmas ensimmäisen työntekijän palkkaaminen.

Aikoinaan toimitilojen keskeinen sijainti oli tilintarkastusyrittäkselle olennaista mappiasiakkaiden takia. Martta kertoo, että hyvällä paikalla sijaitsevalla viihtyisällä toimitilalla on nyt toinen tärkeä tehtävä: houkutella sopivia työntekijöitä moderniin yritykseen.

Sijainti on imagokysymys.

– ”Tyyliä konkaan” on mun slogan, Martta naurahtaa, mutta vakavoituu kertoessaan todellisesta haaveestaan.

Tulevaisuudessa hänellä on iso ja kiva työyhteisö.

– Haluan tarjota ihmisille sellaisen työpaikan, missä työnteko on rentoa ja hauskaa. Hiukan sellaiseen startup-tyyliin. Turha pönötys pois,

rento meininki ei ole pois asiantuntijuudesta.

Tällä hetkellä toimistossa työskentelee Martan lisäksi ensimmäinen palkattu työntekijä, **Maria Taipale**. Vuoden vaihteessa porukka kasvaa taas yhdellä.

Tilintarkastusala löytyi vahingossa

Martasta piti oikeastaan tulla muusikko. Hän soitti koko lapsuutensa viulua ja lukioiässä myös bassoa. 17-vuotiaana Martta osallistui Idols-laulukilpailuun, vaikka ei ollut oikeastaan ikinä laulanut.

– Lähdin koelauluihin hetken mielohteesta ja yllättäen menestyinkin.

Nuori tyttö ei ollut kuitenkaan valmistautunut kilpailun tuomaan menestykseen, ja lopulta jännitys ja stressi kävivät ylivoimaiseksi. Martta jätti leikin kesken, mutta silti ohjelma poiki Martalle sopimuksen levy-yhtiön kanssa. Hän pääsi levyttämään yhden singlen, mutta läpimurtoa siitä ei tullut.

Haaveet kariutuivat tuohon yhteiseen yritykseen.

– Se oli kova paikka. Isot haaveet viittä vaille toteutumassa, ja sitten ne piti painaa alas. Oli se aikamoinen oppikoulu nuorelle.

Martta on kotoisin Jämsästä. Lukion jälkeen hän haki opiskelemaan kauppa- ja korkeakouluun Tampereelle, mutta ei päässyt sisään.

– Muutin silti Tampereelle ja opiskelin hetken tietojenkäsittelyä. Niihin aikoihin oli vielä niitä Idolsin jälkeisiä musiikkihaaveita, elin aika myllerystä. Työskentelin osa-aikaisena ruoka- ja vaatekaupassa ja kirjoitin Suosikkiin blogia.

Musiikki uravaihtoehtona houkutteli Idols-kokemuksen jälkeen, ja Martta haki opiskelemaan Helsinkiin Oulunkylän Pop & Jazz Konservatorioon. Ja varuiksi myös Haaga-Heliaan.

Ovet aukesivat jälkimmäiseen.

– Aluksi suhtauduin jopa nyrpeästi opintoihin Haaga-Heliassa. Kun oli ollut aiemmin haave myös kauppa- ja korkeakoulusta.

KUKA?

Martta Hakala

- **Ura:** Tiliextra, harjoittelija, assistentti, HT-tilintarkastaja 2016–2019, myAuditor, toimitusjohtaja & HT-tilintarkastaja 2019–
- **Koulutus:** Liiketalouden tradenomi 2016
- **Perhe:** minä ja kaksi mäyräkoiraa Ruusa & Maisa
- **Harrastukset:** Musiikki, eniten laulaminen.

Jo työharjoittelujaksolla Martta Tikkala ymmärsi, miten merkityksellinen HT-tutkinto on.

Omien sanojensa mukaan Martta hoiti opintoja hiukan vasemmalla kädellä, ilman suurempaa paloa.

Sitten tapahtui käänne.

– Innostuin ensimmäisistä kirjanpidon kursseista. Viimein opinnoissa pääsi syventymään kunnolla yhteen aiheeseen!

Kirjanpidon ja tilintarkastuskurssien myötä opinnot alkoivatkin sujua ja kiinnostaa. Erityisen iloinen Martta on opintoihin sisältyvästä pakollisesta työharjoittelujaksosta.

– Työharjoittelu Tiliextralla oli käänteentekevä. Siellä oli paljon nuoria ja hyvä työyhteisö. Kaikki en-

nakkoluulot siitä, että tilintarkastajat olisivat jotenkin ankeita, karisivat heti kättelyssä. Löysin kavereitakin Helsingissä vasta kunnolla työn kautta.

Oman yrityksen pyörittäminen vaatii luovuutta

Kun oma ala oli selvillä, Martta lähti kulkemaan määrätietoisesti eteenpäin. Jo työharjoittelujaksolla hän ymmärsi, miten merkityksellinen HT-tutkinto on.

– Varmistin, että minulle kertyy kaikki tutkintoon tarvittavat opinnot. Otin muun muassa juridiikan kursseja.

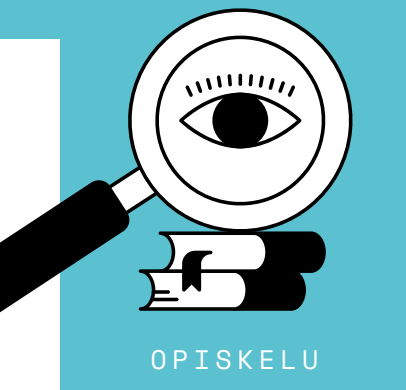
Martta työskenteli Tiliextralla lähes neljä vuotta. HT-tutkinnon hän suoritti heti kahden vuoden pakollisen työkokemuksen jälkeen.

Alavalinta oli itsellekin hiukan yllätys.

– Enpä olisi teini-iässä uskonut, että fiilistelen joskus jotain verolakeja, Martta nauraa.

Hän kertoo kohdanneensa myös muiden ennakkoluuloja tilintarkastusalaa kohtaan ja uskoo, että se johtuu mielikuvasta, joka asiantuntijatyöstä on.

– Kai se on oikeastikin joidenkin mielestä kuivaa! Minusta työssä on ▶

Työ on vaativaa ja
monipuolista asiantuntijatyötä,
jossa voi syventyä ja
erikoistua loputtomiin.

- ihan parasta, kun saa tehdä työtä monien eri alojen yrittäjien kanssa. Lisäksi on osattava yhdistää paljon tietoa, tulkita eri lakeja ja pitää toimia harkiten ja luotettavasti. Työ on vaativaa ja monipuolista asiantuntijatyötä, jossa voi syventyä ja erikoistua loputtomiin.

Erityisen tyytyväinen Martta on rooliinsa tilintarkastusyrittäjänä. Hän saa käyttää luovuuttaan sekä oman yrityksen kehittämiseen että muiden yrittäjien ja yritysten hyväksi.

– Tilintarkastajan työ on näköalapaikka monenlaisiin yrityksiin. Koen suurta intohimoa itse yrittäjyyttä kohtaan. Kun kävelen kaupungilla, saatan bongaila yrityksiä ja miettiä, minkälaisia yrittäjiä niiden taakse kätkeytyy ja minkälaista kannattavuutta niissä on.

Läheiset yhteydet asiakkaiden kanssa ovat Martalle mieleen.

– Haluan olla helposti lähestyttävä. Monet asiakkaat laittavatkin minulle viestiä esimerkiksi WhatsAppissa, jos heillä on jokin pikainen asia tai kysymys.

Hän kokee, että alan suurimmat haasteet koskevat juuri viestintää.

– Vuorovaikutus ihmisten kanssa on tässä työssä todella tärkeää.

Joudumme kertomaan asiakkaille myös ikäviä asioita. On tärkeää olla ystävällinen ja rento, mutta samaan aikaan myös vakavasti otettava ja luottamusta herättävä asiantuntija. Aina tämä kombo ei ole helppo.

Yritystoimintaa inhimillisellä otteella

Martta on miettinyt paljon, millainen työnantaja myAuditor on.

– Minun on työnantajana vaikea vaatia työntekijältä ääretöntä joustamista. Koitan keksiä reiluja ratkaisuja esimerkiksi työn kausiluonteisuuden aiheuttamiin haasteisiin.

Kaikki lähtee motivoinnista. Martta uskoo, että mitä enemmän vapauksia työntekijöille annetaan, sitä tiukemmin he sitoutuvat.

Hän itse kertoo työskentelevänsä epäsäännöllisesti pitkin päivää ja viikkoa. Se on hänelle luontaista.

– Tällä hetkellä elän vielä symbioosissa yrityksen kanssa, ja teen töitä silloin kun huvittaa. Jos pitää ratkoa vaikka jotain vaikeampaa asiaa, saatan nukkua kesken työpäivän päiväunet. Päikkärit toimivat kuten yöunetkin – auttavat löytämään ratkaisun.

Ensin MyAuditor palkkaa lisää työntekijöitä, muutaman vuoden päästä toivottavasti myös harjoittelijoita. Mutta vasta, kun Martta voi olla täysin varma, että harjoittelujakso tarjoaa opiskelijoille riittävästi mahdollisuuksia oppia ja harjoittelu voi johtaa rekrytointiin.

– Nuoret ovat valmiita antamaan itsestään aika paljon enkä halua käyttää sitä väärin. Tämä on vain työtä, ei sen tärkeämpää. Haluan, että kaikessa pysyy sellainen inhimillisyys. ■

Marjukka Kähönen

Marjukka Kähönen toimii viestinnän asiantuntijana Noon Kollektiivissa

Tilintarkastus on uusi musta – tehdään tilintarkastusala tunnetuksi!

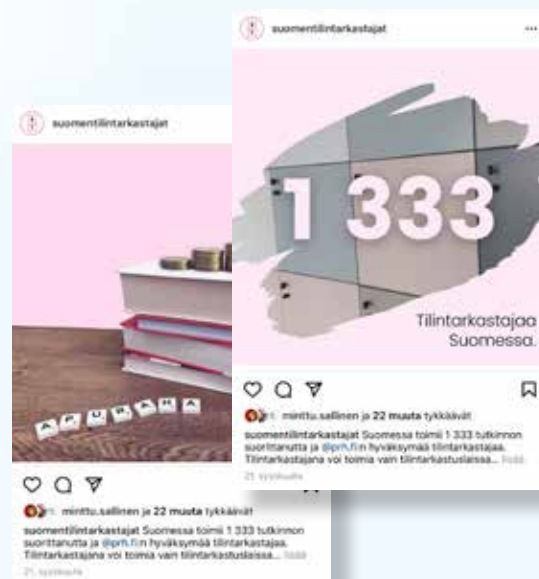
Suomen Tilintarkastajat ry:n Instagram-tilillä pyritään tavoittamaan uudet, potentiaaliset tilkkarit. Kanavalla jaetaan tietoa alasta ja opinnoista sekä korjataan pölyt-tyneitä ajatuksia tilintarkastustyöstä. Ensi keväänä lanseera-
taan myös oma tunnettuuskampanja.

Suomen Tilintarkastajat ry:lle avattiin Insta-gram-tili viime elokuussa. Tilin tarkoituksena on lisätä tietoisuutta tilintarkastusalasta, avata tilkkarin työtä ja opintopolkua, rikkoa ennako-luuloja sekä kertoa alan viimeisimpiä kuulu-misia. Kanavan kautta pyritään tavoittamaan nuoret, opiskelijat sekä muu potentiaalinen alasta kiinnostuva yleisö. Instagram-tili toimii tukena ja osana yhdistyksen tunnettuus- ja opiskelijakampanjaa.

Osana suurempaa tunnettuuskampanjaa lanseeraamme ensi keväänä "Tilintarkastus on uusi musta" -kampanjan, jolla on tarkoitus herättää nuorten ja opiskelijoiden kiinnostus alaa kohtaan ja houkutella lisää väkeä tilkkarin uralle. Luvassa on aitoja uratarinoita, tietoa alan opintopolusta ja tilintarkastus-työstä, tietokilpailuja sekä paljon muuta! Kampanjan pää-kanavana toimii Instagram.

Parhaillaan Instagram-tilillä on käynnissä **#Tilintarkastus-tilastoja tiistaisin** -juttusarja, jossa kerrotaan alasta eri tilastojen ja lukujen valossa. Syksyn aikana on myös tarkoitus esitellä hieman tarkemmin yhdistyksen henkilökuntaa muiden ajankohtaisten julkaisujen lomassa. Kenties jonkinlaista some-joulukalenteriakin on luvassa.

Laitahan seurantaan
@suomentilintarkastajat

Oma standardi yksinkertaisille tilintarkastuksille on

SUURI HARPPAUS

tilintarkastajakunnalle

Tulossa oleva LCE-standardi pyrkii tarkoituksenmukaisuuteen yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastuksessa. Standardiluonnos on askel oikeaan suuntaan, mutta kehitettäväkin vielä riittä.

TEKSTI Riitta Laine KUVAT iStock

Tilintarkastus tehdään Suomessa hyvää tilintarkastustapaa noudattaen, mihin kuuluu kansainvälisten tilintarkastusstandardien eli ISA-standardien soveltaminen. Nykyiset ISA-standardit on tarkoitettu kaikenlaisille tilintarkastuksille riippumatta tarkastettavan yhteisön ominaisuuksista, kuten koosta, yhteisömuodosta tai toiminnan monimutkaisuudesta.

Vaikka periaatelähtöiset ISA-standardit ovat skaalautuvia, niiden soveltaminen on haasteellista erityisesti pienten yhteisöjen tilinpäätös-

ten tilintarkastuksissa, joita Suomessa tehdään kymmeniä tuhansia. Tilintarkastajat ovat jo pitkään odottaneet helpotusta tilanteeseen. Sama tilanne vallitsee monessa muussakin Euroopan maassa, joista osassa haasteeseen on vastattu laatimalla omia kansallisia tilintarkastusstandardeja, käyttämällä alemman varmuuden tuottavia tilintarkastajapalveluita tai nostamalla lakisääteisiä tilintarkastusrajoja.

Kansallisten ratkaisuja tarvetta vähentääkseen ja ISA-standardien aiheuttamiin haasteisiin vastatakseen standardeja laativa IAASB

julkaisi heinäkuussa 2021 luonnoksen uudesta ISA-standardista, jota voisi soveltaa tilintarkastuksen kannalta yksinkertaisten yhteisöjen tarkastuksissa (*International Standard on Auditing for Audits of Financial Statements of Less Complex Entities*). Tämä niin kutsuttu LCE-standardi korvaisi näissä tilintarkastuksissa nykyiset ISA-standardit.

Uusi standardi herättää keskustelua

LCE-standardiluonnosta on luettu Suomen Tilintarkastajissa suurella kiinnostuksella ja luonnos käännet-

Standardin soveltuvuutta
arvioidaan yhteisön koon
sijasta siis sen pohjalta,
miten monimutkainen yhteisö on
tilintarkastuksen näkökulmasta.

tiin suomeksi. Jäsenistä on koottu työryhmä, jonka kesken luonnosta ruoditaan pala palalta yhdistyksen asiantuntijoiden johdolla. Luonnoksesta sekä siihen annettavista kommentteista ja kehitysehdotuksista keskustellaan myös yhdistyksen tilintarkastustoimikunnassa ja hallituksessa sekä muiden pohjoismaisten yhdistysten kanssa ja eurooppalaisen kattojärjestömme työryhmässä.

Olemme pohtineet muun muassa standardin soveltamisalaa ja tarvittaessa rajoittaa sitä kansallisesti, sekä standardin vaikutuksia tilinpäätösten laatijoihin ja käyttäjiin sekä tilintar-

kastajiin. Tässä vaiheessa standardi-prosessia meidän tehtävämme on kommentoida luonnosta nimenomaan suomalaisesta näkökulmasta. Kommenttien ja kehitysehdotusten on hyvä olla mahdollisimman konkreettisia, jotta IAASB voi jatkaa standardin kehittämistä tilintarkastajien toivomaan suuntaan.

Kommentteja standardiluonnokseen voi antaa IAASB:lle 31.1.2022 saakka. Lopullinen standardi on tarkoitus hyväksyä joulukuussa 2022, jonka jälkeen se olisi heti sovellettavissa. Jos standardiin tehdään kommenttien perusteella suuria muutok-

sia, saatetaan siitä julkaista vielä uusi luonnos kommentoitavaksi ennen lopullisen standardin hyväksymistä.

**LCE-standardi soveltuu
yksinkertaisten yhteisöjen
tilintarkastukseen**

LCE-standardia voitaisiin soveltaa yksinkertaisten yhteisöjen tai säätiöiden tilintarkastuksissa koosta tai yhteisömuodosta riippumatta. Standardin soveltuvuutta arvioidaan yhteisön koon sijasta siis sen pohjalta, miten monimutkainen yhteisö on tilintarkastuksen näkökulmasta.

Standardiluonnoksessa on kahdenlaisia rajoituksia soveltamiselle:

- 1) tilanteet, joissa soveltaminen on nimenomaisesti kielletty
- 2) tilanteet, joihin liittyy monimutkaisuutta aiheuttavia laadullisia tekijöitä.

► Nimenomaiset kiellot ovat selkeitä, mutta vaativat pientä täsmennystä ja ohjausta kansallisesti. Standardin soveltaminen olisi kiellettyä seuraavissa tilanteissa:

- laki tai säännös kieltää soveltamisen tai määrää soveltamaan jotain toista standardia
- listayhtiöiden tilintarkastus
- tiettyjen rahoitustoimialalla toimivien yhtiöiden tilintarkastus (käytännössä PIE-yhteisöjä)
- konsernitiilinpäätösten tarkastus.

Standardia ei myöskään saisi soveltaa tilintarkastuksissa, joihin tilintarkastajan arvioi liittyvän monimutkaisia asioita tai olosuhteita. Yksi asia tai olosuhde ei välttämättä tee yhteisöstä monimutkaista. Ratkaisevaa on tilintarkastajan kokonaisarvio, jonka hän tekee hyväksyessään toimemkiantoa ja joita hän tarvittaessa päivittää tarkastuksen aikana.

Monimutkaisia olosuhteita voi standardin mukaan syntyä muun muassa liiketoimien luonteesta, omistuksesta tai liiketoimintaprosesseista. Monimutkaisuus on ammattillista harkintaa vaativa asia, joka tulee vaatimaan lisäohjeistusta niin standardin laatijalta kuin kansallisesti.

Muutos ei vaikuta tilinpäätösten laatijoihin tai käyttäjiin

LCE-standardin soveltaminen tilintarkastuksessa ei näyttäisi vaikuttavan suomalaisiin tilinpäätösten laatijoihin. Vielä vähemmän vaikutusta on tilinpäätösten käyttäjiin.

Tilinpäätöksen laativat yhteisöt valitsevat tilintarkastajan lakien ja muiden määräysten mukaisesti. Valinnassa ei tapahtuisi muutosta

eikä yhtiökokouksen tarvitsisi valintaa tehdessään tietää, mitä standardia tilintarkastaja tulee tarkastuksessaan soveltamaan.

Suomessa tilintarkastus sisältää tilinpäätöksen tarkastuksen lisäksi kirjanpidon ja hallinnon tarkastuksen. Tämäkään ei muuttuisi. Kaikki olennaiset tilinpäätöserät tarkastettaisiin edelleen, kirjanpidon tositteita käytäisiin läpi ja tarvittaessa osallistuttaisiin inventaariin. Tilintarkastaja kiinnittäisi jatkossakin huomiota niin toiminnan jatkuvuuteen ja lähipiiriin kuin mahdollisiin väärinkäytöksiin ja säästöjen ja määräysten rikkomiseenkin. Myös tilinpäätöksen laatijan ja tilintarkastajan välinen yhteistyö ja kommunikaatio tulisi olemaan samanlaisia standardista riippumatta.

Myös LCE-standardin mukainen tarkastus on tilintarkastusta ja tuottaa asianmukaisesti sovellettuina tilinpäätöksen oikeellisuudesta saman korkean varmuuden kuin nykyisten ISA-standardien mukaan tehty tilintarkastus. Tilintarkastuskerhomukseen ei näillä näkymin muuttuisi, ja siinä pitäisi mainita sovellettu standardi.

Tilinpäätösten käyttäjät voivat siis luottaa tilintarkastettuun tilinpäätökseen yhtä paljon riippumatta siitä, onko tarkastamisessa sovellettu LCE-standardia vai muita ISA-standardeja. Tilintarkastaja huolehtii siitä, että soveltaminen on tapahtunut asianmukaisesti.

LCE-standardiluonnos ei vielä lunasta kaikkia tilintarkastajien odotuksia

Kun keskustelu kansainvälisestä standardista yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastukselle muutama

vuosi alkoi, olivat odotukset korkealla. Luonnos LCE-standardista on jo askel eteenpäin, mutta vielä se ei lunasta kaikkia tilintarkastajakunnan odotuksia.

Periaatteellisesti harppaus on tilintarkastajakunnalle suuri. Kaikki nykyiset ISA-standardit voitaisiin korvata yhdellä standardilla, jossa huomioidaan yksinkertaisten tilintarkastustoimemkiantojen erityispiirteet. LCE-standardi on nykyisiä ISA-standardeja helpompi ymmärtää ja soveltaa, sillä se on kirjoitettu selkeämmin, tiiviimmin ja loogisemmin tilintarkastusprosessin muotoon. Soveltamisohjeet on esitetty niiden vaatimusten yhteydessä, joita ne koskevat. Sovellettavan standardin muutos heijastunee myös tilintarkastajan työn jälkikäteiseen arviointiin, vaikka tilintarkastuksen pääviitekehys Suomessa onkin hyvä tilintarkastustapa.

Tämänhetkinen käsitys on kuitenkin, että otettu askel on liian pieni tilintarkastajalle käytännön tarkastuksen näkökulmasta. LCE-standardin mukaan tehty yksinkertaisen yhteisön tilintarkastus ei juurikaan vaikuttaisi eroavan nykystandardien mukaisesta tarkastuksesta. Vaatimukset LCE-standardiin on tuotu nykystandardeista pitkälti leikkaa ja liimaa -tekniikalla. Poisjätetyt vaatimukset koskevat pääosin monimutkaisia yhteisöjä ja olosuhteita, joita ei aiemmin tarvinnut huomioida. IAASB olisi voinut karsia standardin vaatimuksia vähän rohkeamminkin tinkimättä silti kohtuullisen varmuuden tavoitteesta ja tilinpäätöksen luotettavuudesta. LCE-standardi voisi siis olla nykyisiin ISA-standardeihin verrattuna vielä kevyempi. ►

Suomalaisen elinkeinoelämän
olosuhteet eivät vaadi
rajoittamaan soveltamisalaa
kansallisesti tiukemmin.

- LCE-standardin aiheuttamia muutoksia tilintarkastustyöhön voi arvioida käytännössä vertaamalla LCE-standardia tilintarkastuksen työohjelmiin ja dokumentointityökaluihin tai käymällä läpi IAASB:n julkaisemaa yksityiskohtaista vertailua ISA-standardien ja LCE-standardin välillä. Todellisia käytännön vaikutuksia omaan työhönsä voivat parhaiten arvioida suomalaiset tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt itse.

Suomen Tilintarkastajat kannattaa LCE-standardin laajaa soveltamisalaa

Suomen Tilintarkastajat on kannattanut erillisen standardin laatimista yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastukseen keskustelun alkamisesta saakka yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa, ja kannattaa sitä edelleen.

Tulemme kommentoimaan LCE-standardiluonnosta IAASB:lle sekä omissa nimissämme että yhteispohjoismaisesti. Tulemme alleviivaamaan kommentaissamme erillisen standardin kiireellisyyttä ja tarpeellisuutta erityisesti pk-yhteisöjen tilintarkastuksiin. Pyrimme anta-

maan mahdollisimman konkreettisia kehittämis ehdotuksia, jotta IAASB voisi jatkaa standardin kehittämistä tilintarkastajien toivomaan suuntaan.

Kiitosta annamme muun muassa nopeasta etenemisestä ja standardin esittämistavasta. Kehittämisehdotukset tulevat liittymään muun muassa siihen, ettei pakollisia vaatimuksia ole karsittu riittävän rohkeasti, jotta todellista eroa nykystandardeihin syntyisi.

Emme kannata standardiluonnoksessa esitettyä rajoitusta, jonka mukaan kaikki konsernitilinpäätösten tarkastukset suljettaisiin täysin soveltamisalan ulkopuolelle. Konsernitilinpäätös ei sinänsä tee yhteisöstä ja sen tilinpäätöksestä monimutkaista – moni konsernitilinpäätös on Suomessa yksinkertaista laatia ja tilintarkastaa.

Suomen Tilintarkastajien käsitys ja tavoite on, että standardia voitaisiin soveltaa mahdollisimman laajasti kaiken kokoisten ja tyyppisten yhteisöjen tilintarkastuksiin, kunhan standardin yleiset soveltuvuusehdot täyttyvät. Arviomme mukaan suomalaisen elinkeinoelämän olosuhteissa tai ominaisuuksissa ei

ole mitään sellaista, mikä aiheuttaisi tarpeen rajoittaa soveltamisalaa kansallisesti tiukemmin.

Standardin soveltamisalan tulee kuitenkin olla selvä niin tilintarkastajille kuin muillekin tilintarkastuksen sidosryhmille. Erityisesti yhteisymääritys pitää olla siitä, minkälaisissa tilanteissa standardin soveltaminen on kiellettyä tai sitä on syytä arvioida erityisen huolellisesti. ■

Riitta Laine KHT

Riitta Laine toimii tilintarkastusasiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.
Twitter: @riitta_i_laine

K O L U M N I

Uusi sijoittajasukupolvi laajentaa yritysten arvopohjaa

Tyypillinen osakesijoittaja on monen mielessä kuusikymppinen, eteläsuomalainen, ehkä ruotsinkielinen mies. Pitkään tämä olikin lähellä totuutta. Sitten käyttöön tuli osakesäästötili, talouteen iski koronakriisi ja otettiin jättimäinen digiloikka.

Osakesäästötilit tulivat käyttöön vuoden 2020 alussa – jälkikäteen ajatellen juuri sopivasti koronakriisin kynnyksellä ennen lyhyt-aikaista kurssiromahdusta. Osakesäästötilejä avanneet yli 200 000 henkilöä ovat olleet keskivertosijoittajia merkittävästi nuorempia: reilu kolmannes alle 30-vuotiaita ja toinen kolmannes 30–40-vuotiaita.

Kun korona eristi ihmiset kotiin ruutujen ääreen, kohtaamiset siirtyivät sosiaaliseen mediaan. Sijoittamisesta on keskusteltu somen ryhmissä nyt aktiivisemmin kuin koskaan. Kansainvälisesti huomattiin, että kun urheilutarjonta väheni, moni innostui seuraamaan kurssikäyriä. Toisin kuin rahapelit tai urheiluviedonlyönti, osakesijoittaminen on kuitenkin vaurastumismuotona rauhallista – ja todennäköistä.

Sijoittajien uusi sukupolvi haluaa toimintaa. Kryptoissa kiehtoo huipputeknologia sekä ympäri vuorokauden tapahtuva kaupankäynti ja jatkuva arvonmäärittäminen. Toisaalta moni nuori sijoittaja peräänkuuluttaa vastuullisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa omistamalla. Tähän suuria määriä sähköä kuluttavat kryptovaluutat sopivat huonosti. Osakemarkkinoiden puolella kasvanut kiinnostus suoriin sijoituksiin perustuu pitkälti haluun itse tietää ja päättää omista sijoituksistaan. Enää ei riitä tuloksen teko, vaan halutaan myös ymmärtää, kuinka tulos tehdään.

Uuden sijoittajasukupolven vahva esiinmarssi on merkittävä yhteiskunnallinen murros. Varhain aloittamalla sijoitetut summat ehtivät kasvaa korkoa pidempään. Parhaimmillaan tämä johtaa aikaisempaa tasapuolisempaan vaurastumiseen. Yhteiskunnan kannalta nuorten laaja kiinnostus omistajuuteen tuo entistä laajemman joukon arvot esiin yritystoiminnassa – ei vain lainsäädännön kautta, vaan myös omistajavaltaa käyttämällä.

Herännyttä kiinnostusta voidaan ylläpitää varmistamalla, että sijoittamispäätösten tueksi löytyy helposti saatavilla olevaa, ymmärrettävää, standardoitua, vertailukelpoista, luotettavaa ja varmistettua tietoa sijoituskohteiden odotetuista tuotoista ja vastuullisuudesta. Myös talousopetuksen rooli on keskeinen. Sijoittamisen perusasiat ovat edelleen samoja: sijoita siihen mitä ymmärrät ja suhtaudu kriittisesti sellaiseen, mikä vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta. Ja kolmanneksi: aina on hyvä hetki aloittaa. ■

Sari Lounasmeri
Kirjoittaja toimii
Pörssisäätiön
toimitusjohtajana

Varhain aloittamalla
sijoitetut summat
ehtivät kasvaa
korkoa pidempään.

Asiantuntevuus ja luotettavuus profiloivat tilintarkastajaa

Tilintarkastajiin vahvimmin liitettävät ominaisuudet ovat asiantuntevuus ja luotettavuus. Selvitimme tilintarkastusalan ja yhdistyksen mainetta kyselytutkimuksella kesäkuussa 2021.

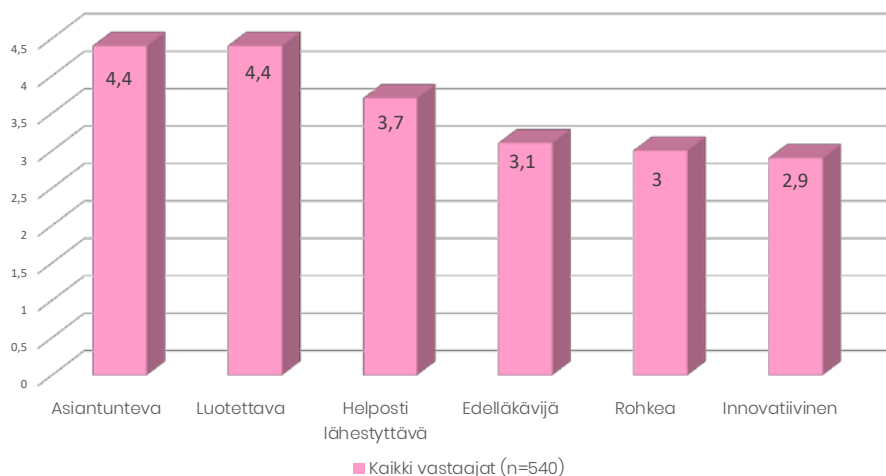
TEKSTI **Minttu Sallinen**

Tilintarkastusalan maine on erinomainen. Vastaa- jista 84 % piti tilintarkas- tusalan mainetta erittäin hyvänä tai hyvänä. Maine pohjautui vastausten perusteella pitkälti omakohtaisiin kokemuksiin. Tilintarkastajan vuorovaikutustaidot ja helppo lähestyttävyyys yhdistyivät luotettavuuteen ja positiiviseen mie- likuvaan koko alasta.

Asiantuntevuus ja luotettavuus tilintarkastajan tärkeimpiä ominaisuuksia

Tilintarkastajat koettiin asiantuntevik- si ja luotettaviksi. Luotettuina toimijoi- na tilintarkastajia piti 90 % vastaajis- ta. Tilintarkastajien koetaan toimivan eettisesti ja riippumattomasti.

Kenties tilintarkastajan melko perinteisestä roolista johtuen tilin- tarkastajiin ei liitetty rohkeutta tai innovatiivisuutta. Avointen vastaus- ten perusteella kovin innovatiivisen tilintarkastajan luotettavuus saattaisi jopa kärsiä.

Tilintarkastajiin yhdistetään erityisesti asiantuntevuus ja luotettavuus (5 = kuvaa erittäin hyvin, 1 = ei kuvaa lainkaan)

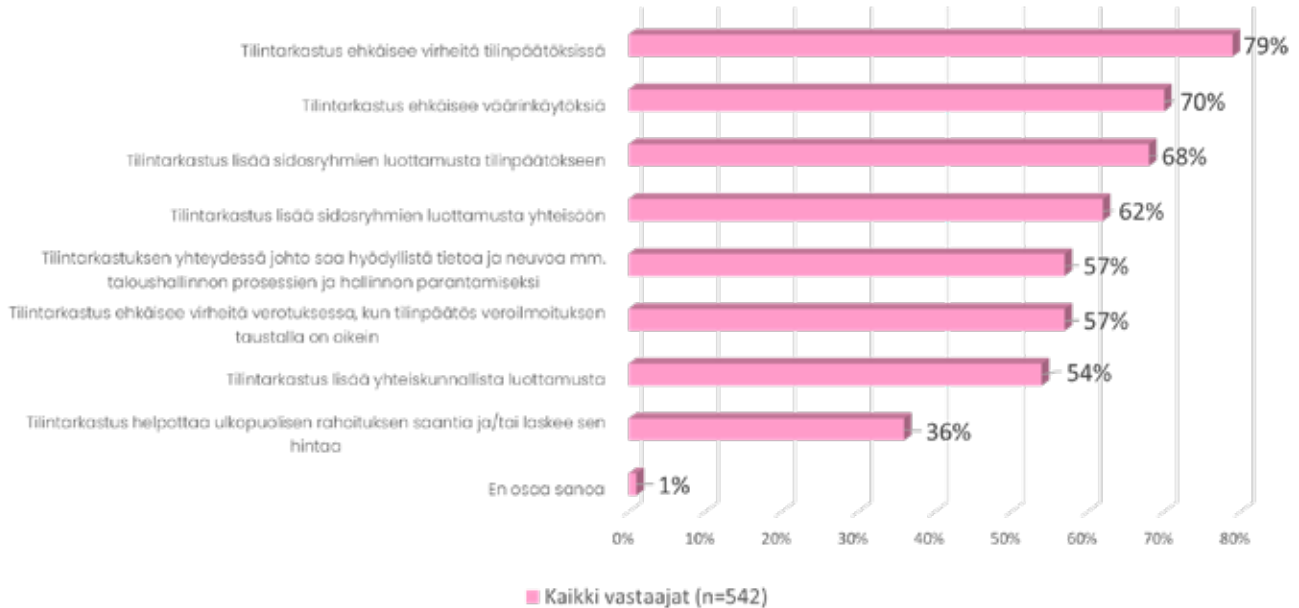
Parannettavaakin toki löytyi. Avoi- missa vastauksissa esiin nostettiin muun muassa tilintarkastusproses- sien raskaus ja epäoleellisuus asiak- kaiden näkökulmasta sekä laadun vaihtelu henkilöittäin. Sen sijaan Valtiontalouden tarkastusvirastoa keväällä 2021 kuohuttanut julkisuus ei

näyttänyt vaikuttaneen tilintarkas- tusalan maineeseen laajemmin.

Luottamuksen rakentaminen sidosryhmiä kohtaan tilin- tarkastuksen tärkeimpiä hyötyjä

Tilintarkastuksen tärkeimmiksi hyödyiksi mainittiin virheiden ja

Tilintarkastuksen tärkeimmiksi hyödyiksi nostettiin virheiden ja väärinkäytösten ehkäisy

väärinkäytösten ehkäiseminen.

Neljä viidestä vastaajasta nosti esiin virheiden ehkäisemisen tilinpäätöksessä tilintarkastuksen tärkeimpänä hyötynä.

Noin kaksi kolmasosaa vastaajista näki tilintarkastuksen lisäävän luottamusta yritykseen tai sen tilinpäätökseen. Hieman yli puolet vastaajista koki johdon saavan hyviä neuvoja taloushallinnon prosessien tai hallinnon parantamiseksi.

Tilintarkastuksen merkitystä ulkopuolisen rahoituksen saannin näkökulmasta ei pidetty kovin tärkeänä.

Vastaajista vain noin kolmasosa luki tämän tilintarkastuksen hyödyiksi.

Suomen Tilintarkastajat ry on jäsentensä näköinen

Kyselyssä kartoitettiin myös alan etujärjestön tunnettuutta ja mainetta.

Suomen Tilintarkastajat ry:n tunnettuus sen omien sidosryhmien keskuudessa on hyvällä tasolla. Noin 70 % kyselyyn vastanneista sidosryhmien edustajista tunsi yhdistyksen erittäin tai melko hyvin. Sen sijaan tilintarkastajien asiakaskunnan keskuudessa alan etujärjestö tunnetaan

huonommin: korkeintaan neljännes vastaajista tunsi yhdistyksen vähintään kohtalaisesti.

Myös alan etujärjestöön liitettiin vahvimmin mielikuvat asiantuntemuksesta ja luotettavuudesta. Edelläkävijyydestä, rohkeudesta ja innovatiivisuudesta yhdistys sai keskinkertaiset arvosanat.

Suomen Tilintarkastajat ry tunnettiin vastaajien keskuudessa parhaiten viestinnästä, edunvalvonnasta sekä tilintarkastajien ohjeistamisesta. Yhteydenpito sidosryhmien kanssa keräsi kiitosta luotettavuudesta ja tiedon selkeydestä. ■

Kommunikointi lisää asiakkaiden luottamusta.

Tutkimuksen mukaan tilintarkastajan helposti lähestyttäväksi kokevat asiakkaat antavat paremman arvosanan luottamuksesta.

Aula Research Oy toteutti Suomen Tilintarkastajat ry:n toimeksiannosta maine- ja tunnettuuskyselyn 6.5.-4.6.2021 välisenä aikana. Sähköisellä kyselyllä ja puhelinhaastatteluin toteutettu kysely kohdistettiin Suomen Tilintarkastajat ry:n sidosryhmille sekä tilintarkastajien asiakaskunnalle. Kyselyyn vastasi yhteensä 542 henkilöä.

Joko tunnet meidät?

Yhdistyksen henkilökunta esittäytyy

Joko tunnet Suomen Tilintarkastajat ry:n henkilökunnan? Pieni, tiivis ja ketterä työyhteisömme on saanut vahvistusta menneiden kuukausien aikana ja siksi onkin aika meidän kaikkien esittäytyä. Henkilökuntamme koostuu neljästä asiantuntijasta, viestinnän osaajasta, hallintopäälliköstä ja onhan meillä oma kääntäjäkin! Iloista joukkoamme johtaa toiminnanjohtaja.

TEKSTI **Henna Ristikangas** KUVAT **Terhi Mattila**

Sanna Alakare, toiminnanjohtaja

”Olen työskennellyt yhdistyksen toiminnanjohtajana reilut 10 vuotta – aika todellakin rientää. Matkalle on mahtunut monenlaista ja on ilo katsoa, miten yhdistyksen toiminta jatkuvasti kehittyy. Teen paljon yhteistyötä kansainvälisten sidosryhmiemme kanssa, erityisesti pohjoismainen yhteistyö on vahvaa. Tulevan lainsäädännön myötä tilintarkastuksen merkitys vain kasvaa, ja tätä minäkin haluan osaltani edistää.”

Ingaliil Aspholm, johtava asiantuntija

”Siirryin Suomen Tilintarkastajille helmikuun puolessa välissä. Repussani oli arvokasta kokemusta vaikuttamisesta finanssisektorilla ja yhteiseen hiileen puhaltamisesta tulosten saavuttamiseksi. Työhöni kuuluu mm. edunvalvonta ja vaikuttaminen, listayhtiökysymykset, corporate governance ja vastuullisuus. Minua motivoi tilintarkastussääntelyiden haasteiden ja visaisten ongelmien ratkaiseminen. Työssäni minulle on tärkeää kansainvälisyys ja mahdollisuus oppia uutta. Meidän täytyy tuoda pöytään konkretiaa ja ratkaisuehdotuksia, ei vain ongelmia.”

**Riitta Laine,
tilintarkastusasiantuntija, KHT**

"Olen työskennellyt yhdistyksen tilintarkastusasiantuntijana vuodesta 2017, jota ennen toimin KHT-tilintarkastajana PwC:llä. Suurimman osan työajastani saan edistää ja kehittää hyvää tilintarkastustapaa muun muassa kouluttamalla jäseniä ja tilintarkastusassistentteja, kirjoittamalla artikkeleja, bloggauksia ja suosituksia sekä osallistumalla Tilintarkastajan Raportointi-julkaisun ja muiden mallien päivittämiseen. Olen myös vahvasti mukana kansainvälisten tilintarkastusstandardien kääntämisessä, soveltamisessa ja kouluttamisessa – tänä syksynä erityisesti uuden nk. LCE-standardiluonnoksen osalta. Päivitäm ja ylläpidän myös tilintarkastajien STanssi-työkirjaa."

**Taina Lehtola,
hallintopäällikkö**

"Taidan kuulua kalustoon – tammikuussa tulee jo 10 vuotta yhdistyksessä! Toimin hallituksen ja toiminnanjohtajan sihteerinä sekä vastaan lautakuntien ja vuosikokousten käytännön järjestelyistä. Hoidan jäsenten uushankintaa sekä liittymis-, muutos- ja eroasioita. Koordinoin kansainvälisiä (IFAC, Accountancy Europe ja NRF) hallinnollisia asioita. Tontilleni kuuluvat myös yhdistyksen ja ST-Akatemia Oyn yleishallinto, matkahallinto, toimiston, henkilöstön ja laitteiden "ylläpito" ym. sopivasti sekalaiset asiat."

**Tuula Minkkinen,
tilintarkastusasiantuntija, KHT**

"Siirryin osaksi yhdistyksen asiantuntijakaartia syyskuussa, mutta taustaltani olen KHT-tilintarkastaja ja ala on sen vuoksi enemmän kuin tuttu – myös yhdistyksen toimintaan olen aiemmin osallistunut erilaisten toimikuntien ja työryhmien kautta. Asiakastyön lisäksi olen vastannut erilaisista tilintarkastuksen laatuun liittyvistä prosesseista ja myös kouluttaminen on kuulunut minulle mieluisiin tehtäviin. Uskon, että tätä kokemusta pääsen hyödyntämään myös jatkossa mm. hyvään tilintarkastustapaan liittyvien työtehtävieni kautta."

**Jarkko Raitio,
asiantuntija**

"Olen toiminut asiantuntijana yhdistyksessä seitsemän vuotta. Ajatteluani ja tekemistäni ohjaa erityisesti tilintarkastajan työn relevanssi eli merkityksellisyys ja siihen liittyvät kysymykset. Työnkuvaani kuuluu edunvalvonta ja vaikuttaminen, lainsäädäntö ja lausunnot sekä ala ja analyysit. Yksi tilintarkastusalan tulevaisuuden haasteista on alasta innostuneiden, kiinnostuneiden ja ammattitaitoisten henkilöiden riittävyys. Pyrimme osaltamme vaikuttamaan siihen, että tilintarkastajan työnkuva pysyy monipuolisena ja mielenkiintoisena ja alalle saadaan houkutelua myös nuorempia kokelaita."

36

HENKILÖKUNTA

Henna Ristikangas, viestinnän asiantuntija

"Liityin viestinnän vahvuudeksi yhdistykseen viime kesäkuussa, eli olen työskennellyt tilintarkastusaiheiden parissa pian puoli vuotta. Työhöni kuuluu mm. ajankohtais- ja jäsenviestintä, sosiaalisen median päivitykset, mediaseuranta ja tilaisuudet. Lisäksi vastuullani on erityisesti opiskelijakampanjat ja tunnettuustyö. Tilintarkastusala ei ollut minulle entuudestaan tuttu ja yllätyin, kuinka nopeasti se tempaisi mukaansa. Ala on monimuotoinen ja kiinnostava – tehdään siitä yhdessä houkutteleva!"

Hanna Tähtivaara, käännösasiantuntija

"Olen toiminut yhdistyksessä käännöstehtävissä yhteensä yli 20 vuotta ja pian luovutan valtion jatkajalleni. Kaikkien voimassa olevien IFRS-standardien ja tilintarkastusalan standardien suomenkieliset tekstit ovat syntyneet tekemieni luonnosten pohjalta asiantuntijaryhmissä. Lisäksi käännämme esim. erilaisia soveltamisohjeita. Vastaan myös käännöksiin perustuvien julkaisujen kokoamisesta ja erilaisista asiantuntijatehtävistä. Olen entinen tilintarkastaja ja IFRS-asiantuntija, joten ala on ollut tuttu jo ennestään."

Riitta Laatikainen, käännösasiantuntija

Aloitin työni käännösasiantuntijana marraskuun alussa eli otan vähitellen hoitaakseni käännösasiantuntijan tehtäviä, edeltäjäni Hannan siirtyessä eläkkeelle. Minulla on aikaisempaa työkokemusta mm. kääntämisen ja juridiikan alalta. Kääntäminen on lähellä sydäntäni ja olen innokas perehtymään monipuolisesti tilintarkastusalaan!"

Tilintarkastusalan JUHLASEMINAARI katsoi vahvasti tulevaan

Juhlaseminaarin keskusteluissa esiin nousivat vastuullisuuskysymykset ja tulevaisuuden menestystekijät. Seminaarisali täyttyi ääriään myöten vieraista.

TEKSTI **Minttu Sallinen** KUVAT **Terhi Mattila**

Tulevaisuuden tekijöitä – Tilintarkastusala 111 vuotta –juhlaseminaari pidettiin 29.10. Crowne Plazassa, Helsingissä. Noin 130-päinen vierasjoukko tuntui olevan riemuissaan mahdollisuudesta osallistua seminaariin ihan liveinä. Puhumattaakaan kohtaamisista tuttujen kanssa. Toki hybriditilaisuutta seurattiin myös striimin välityksellä.

Globaalin talouden muutosvoimia ja tulevaisuuden askelmerkkejä

Seminaari jakautui kahteen osaan, joista ensimmäisessä pohdittiin globaalin talouden muutosvoimia **Erkki Liikasen**, **Sirpa Pietikäisen** ja **Heikki Ilkan** johdolla. Pinnalle nousivat odotetusti vastuullisuuteen ja kestävyysraportointiin liittyvät kysymykset, mutta myös talouden nykyiset ongelmat, kuten komponenttipula.

Erkki Liikanen, IFRS Foundation Trusteesin puheenjohtaja, nosti puheessaan esiin kestävä kehityksen globaalit standardit ja katsoi toiveikkaana Glasgow'n COP26 –ilmastokokoukseen, johon oli suuntaamassa heti seminaarin jälkeen.

Seminaarin toisella puoliskolla **Perttu Pölönen** ravisteli yleisöä kehottamalla luomaan parempaa, pikemminkin kuin tehokkaampaa, maailmaa. Pertun, **Anni Laurilan** ja **Mikko Niemisen** keskusteluissa

nousivat esiin koronan jälkeinen johtaminen, inhimilliset arvot ja muutuskävykyys, jota tilintarkastajiltakin yhä enemmän vaaditaan.

– Vastuullisuusvarmennus kuuluu tilintarkastajille, otetaan tämä pallo haltuun, päätti Mikko Nieminen osuvasti juhlaseminaarin. ■

Katso tallenne juhlaseminaarista:
tilintarkastajat.fi/videot

Glamouria ja kohtaamisia juhlagaalassa

Päivä jatkui iltagaalan merkeissä Crowne Plazan Ballroomissa. Kuvasimme ja haastattelimme juhlavieraita. Tässä hieman tähtipölyä ja terveisiä 111-vuotiaalle tilintarkastusosalalle.

TEKSTI **Minttu Sallinen** KUVAT **Terhi Mattila**

Suomen Tilintarkastajien toiminnanjohtaja Sanna Alakare ja yhdistyksen puheenjohtaja Ilkka Kujala olivat loistavalla juhlatuulella. Ilkka lähetti lämpimät kiitokset yhdistyksen henkilökunnalle upeiden juhlien järjestämisestä.

Christian Klemetti (oik.) kertoi juhlaseminaarin avanneen kestävyysraportoinnin ja -varmentamisen merkitystä. Christianin kanssa juhlatunnelmissa Teemu Laitinen ja Henna Makkonen.

Jari Kangasmäki kertoi seminaarin herätelleen ajattelemaan alan tulevaisuutta. Päivi Kangasmäki odotti ihanaa juhlailla.

Inhimillisyyden ja digitalisaatio korostuvat tilintarkastusalalla tulevaisuudessa, uskoo Satu Sullanmaa. Petri Sullanmaa edusti vaimonsa rinnalla iltagaalassa.

Uudistuminen, ajassa eläminen ja rohkeus, korosti Mikko Luoma (oik.) tilintarkastusalan tulevia menestystekijöitä. Juha Huuskonen ja Topi Katajala odottivat juhlan alkua tyyliikkäinä.

Suomen Tilintarkastajien ja ST-Akatemian henkilökunnan juhlaglamouria.

Tilintarkastusyhteisö BDO juhli 111-vuotista tilintarkastusalaa huipputunnelmissa.

Kuntien tilintarkastuksen kilpailutuksessa on ongelmia

Tuoreen tutkimuksen mukaan kuntien tilintarkastuksen kilpailutuksessa ja hankinnassa on ongelmia, jotka vaativat huomiota ja ratkaisuja.

TEKSTI Lasse Oulasvirta

Helmikuussa 2021 julkaistussa Valtioneuvoston kanslian tilaamassa tutkimuksessa selvitettiin kuntien tilintarkastuksen laatua ja toimivuutta.

Vaikka kuntien ja kuntayhtymien edustajat olivat tutkimuksen mukaan valtaosin tyytyväisiä saamaansa tilintarkastukseen, tutkimuksessa nousi esiin myös useita lakisääteisen tilintarkastuksen kilpailutuksen ja hankinnan ongelmia.

Hintakilpailu uhkaa kuntatilintarkastuksen houkuttelevuutta

Palvelun tilaajan kannalta on hyvä, että kilpailu pitää hinnat kurissa. Kilpailun pitäisi myös nostaa hinta-laatusuhdetta, mutta käytännössä markkinoiden toimivuudessa esiintyy usein ongelmia.

Kuntien tarkastuslautakuntien puheenjohtajista merkittävä enemmistö (86 %) kertoi hinnan vaikuttavan kilpailutuksessa erittäin paljon tai melko paljon. Saman vahvasti myös hankinta-asiakirjojen ja tarjouspyyntöjen analyysi: halvimman hinnan tarjoaminen johtaa lähes aina tarjouskilpailun voittamiseen.

Kilpailua käydään tarkastuspäivien määrällä ja hinnalla. Tilintarkastajien näkökulmasta tarjouspyyntö-

jen valintakriteeristön hintapainotus ja tarkastuspäivien lukumäärän kiinnittäminen tarjouksessa etukäteen on ongelma. Seurauksena voi olla sellainen tarkastuspäivien määrä, joka on riski julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan toteutumiselle.

Tarkastuksen hintojen liiankin tehokas pusertaminen alas voi heikentää alan liiketaloudellista houkuttelevuutta. Kuntatilintarkastusta tarjoavien yhteisöjen supistuminen viime vuosina liittyy ongelmiin saavuttaa lakisääteisessä tilintarkastuksessa liiketaloudellinen kannattavuus.

Joka tapauksessa JHT-tarkastajat kritisoivat nykyistä kilpailutuksen käytäntöä. Käsitystä vahvistivat haastattelut myös tilintarkastusyhteisöissä, etenkin niissä, jotka ovat vetäytyneet kilpailusta.

Mitä ratkaisuja haasteeseen voisi löytyä?

Tarkastuslautakunta voi laatia tarjouspyynnön siten, että laadulle asetetut vaatimukset esitetään minimivaatimuksina ja siksi todellinen valinta tehdään ainoastaan hinnan perusteella. Laatutekijää olisi kuitenkin mahdollista painottaa tarjousvertailuissa nykyistä enemmän.

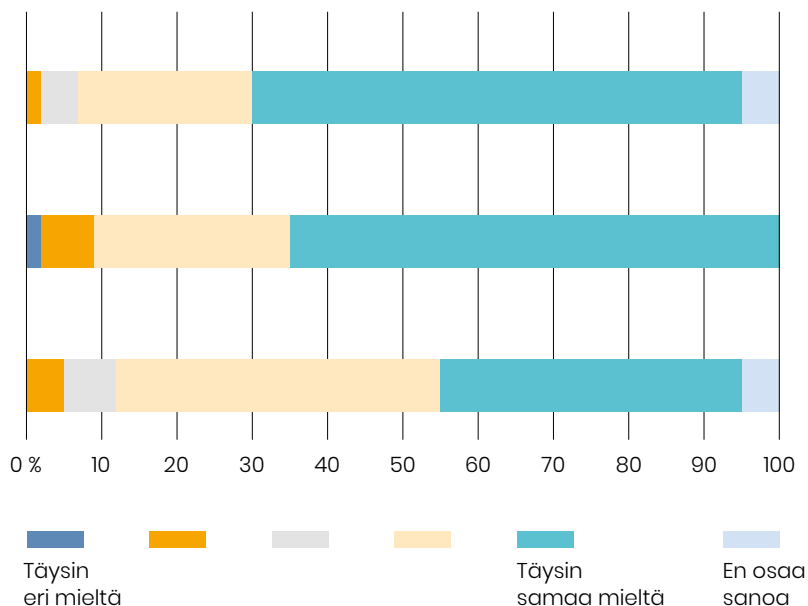
Koska kilpailua käydään tarkastuspäivien määrällä ja hinnalla, tutkimuksessa kysyttiin JHT-tilintarkastajien mielipidettä, voisiko kilpailuhaasteen ratkaista ennalta

Lakisääteisen tilintarkastuksen kilpailuttaminen ja valinnan toimivuus, JHT-tilintarkastajien käsitys (%)

Tilintarkastuksen palveluntarjoajat joutuvat – voittaakseen tarjouskilpailun – rajaamaan hinnan niin alas, että hinta muodostuu epärealistiseksi.

Kunnat painottavat liikaa hintaa määrittellessään kokonaistaloudellista edullisuutta valintakriteereissään

Kunnat ostavat liian vähän tarkastuspäiviä ajatellen julkishallinnon tilintarkastustavan suorittamista

JHT-tarkastajien suhtautuminen kilpailutukseen ja tarkastuksen hankintaan.

lukitulla tarkastuspäivien minimimäärällä. Tätä kannatti 72 prosenttia tilintarkastajista. Vastaajia pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen enintään viisi kuntaan tai kuntayhtymään liittyvää tekijää, joihin he sitoivat lakisääteisen tarkastuspäivien minimimäärän. Tärkeimpänä kriteerinä eniten kannatusta saivat asukasluku ja toimintakulujen kokonaismäärä.

Tutkimusraportissamme on tuotu esille muitakin mahdollisia keinoja tilintarkastuksen hankinnan kehittämiseksi. Yksi ratkaisu olisi lisätä tilaajapään valmiuksia ja ainakin kannustaa hankinnassa laatutekijäpainotuksiin. Voisi myös ajatella jonkinlaista (toimivaa) minimitarjouskilpailun vaateen asettamista, tilintarkastajan (ei siis tilintarkastajayhteisön) rotaatiota kuuden vuoden välein sekä kannustavaa valtion rahallista osallistumista tarkastuksen hankintakustannuksiin. ■

Halvimman hinnan
tarjoaminen johtaa lähes
aina tarjouskilpailun
voittamiseen.

*Tämä artikkeli on lyhennelmä alkuperäisestä verkkoartikkelista
Lue koko artikkeli sekä Lasse Oulasvirran toinen artikkeli "Julkishallinnon
hyvän tilintarkastustavan kipupisteitä" verkkosivuiltamme:*

tilintarkastajat.fi/artikkelit/kuntien-tilintarkastuksen-kilpailutuksessa-on-ongelmia
tilintarkastajat.fi/artikkelit/julkishallinnon-hyvan-tilintarkastustavan-kipupisteita

Lasse Oulasvirta

Lasse Oulasvirta toimii professorina Tampereen yliopistossa.

ESEF TESTISSÄ

Tilintarkastajien kokemuksia ESEF-tilinpäätöksistä

Listayhtiöt pääsivät harjoittelemaan ESEF-tilinpäätösten tekoa jo vuonna 2020, vaikka direktiivin käytäntöönpanoa lykättiin vuodelle. Uusi tilinpäätöstapa vaati vielä paljon perehtymistä.

TEKSTI **Inga Liila Aspholm**

European Single Electronic Format (ESEF) -vaatimukset perustuvat avoimuusdirektiiviin, jonka mukaan kaikki EU:n alueella toimivat listayhtiöt laativat jatkossa tilinpäätökset

samassa rakenteisessa muodossa ESEF-taksonomia noudattaen. Vaatimus koskee konsernitilinpäätöksiä.

Raportointivaatimusten piti astua voimaan koskien jo kaikkia vuoden 2020 tilinpäätöksiä, mutta koronapandemiasta johtuen osa EU-maista anoi lykkäystä raportoinnin käytäntöönpanolle. Näin toimi myös Suomi, mutta yhtiöitä kannustettiin raporttoimaan ESEF-muodossa vapaaehtoisesti.

Kokonaiskuva ESEF-tilinpäätöksestä ja -raportoinnista oli vuoden 2020 osalta melko sekava sekä listayhtiöiden että tilintarkastajien näkökulmasta. Suomen Tilintarkastajien ESEF-raportointi-työryhmä

kartoitti kokemuksia ensimmäisestä ESEF-varmennusvuodesta. Tähän artikkeliin on koottu tärkeimpiä näkökulmia.

Vapaaehtoisuuden pohjalta jo kymmeniä ESEF-raportointeja

ESEF-tilinpäätösten lykkäys tuli Suomessa virallisesti voimaan arvopaperimarkkinalain muutoksella keuhäällä 2021. Suomalaisille liikkeeseenlaskijoille tämä tarkoitti sitä, että ESEF-raportointiin siirrytään vasta 1.1.2021 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta laadittavien tilinpäätösten ja toimintakertomusten osalta.

Osa listayhtiöistä oli ESEF-raportointivalmisteluissaan kuitenkin jo pitkällä ennen lykkäyspäätöstä ja ESEF-tilinpäätöksiä syntyikin vapaaehtoisuuden puitteissa reilut 60 kappaletta.

Tilintarkastajat suorittivat ESEF-tilinpäätösten varmennustoimeksiannot kansainvälisen varmennusstandardin ISAE 3000 "Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen infor-

ESEF ei ole kertaluonteinen irrallinen tai erillinen osa raportointia, vaan uusi tapa laatia tilinpäätös.

maation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus” mukaisesti ja raportoivat ESEF-varmennuksista erillisillä kohtuullisen varmuuden antavilla varmennusraporteilla.

”Uusi normaali” vaatii perehtymistä

Yritysten, jotka laativat ESEF-tilinpäätöksiä, kannattaa suhtautua ESEF-raportointiin ”uutena normaalina”. ESEF ei ole kertaluonteinen irrallinen tai erillinen osa raportointia, vaan uusi tapa laatia tilinpäätös. Yritysten on ymmärrettävä oman tilinpäätöksen ”ihmissilmille” tarkoitettu sisältö ja esittämistapa sekä koneluettavat ”tägit” toisiinsa nivoutuvina tietoina, joita saatetaan joutua muokkaamaan viime hetkiin saakka. Tägeillä tarkoitetaan ESEF-taksonomiassa määriteltyä XBRL-merkkiä.

Yritysten on hyvä tiedostaa, että XBRL pakottaa standardisoimaan raportointia, vaikka IFRS ei sitä vaatisi. Eri osapuolet, kuten ulkoistetut palveluntuottajat, tilinpäätöksen laatijat,

raporttiluonnoksen tarkastajat ja yritysjohto, tarvitsevat aikaa omalle työlleen.

Pelkkien päälaskelmien merkitseminen voi tarkoittaa noin 100–250 tunnisteiden lisäämistä tilinpäätöksen rivitietoihin. Mitä paremmin yritys tuntee oman tilinpäätöksensä ja mitä syvemmin se on perehtynyt ESEF-taksonomiaan, sitä helpompi sen on tunnistaa yrityskohtaisten laajennusten tarve. Yrityskohtaisia laajennuksia voi olla tilinpäätöksissä toimialasta riippuen jopa 50 prosenttia, mikä voi heikentää yritysten välisen tiedon vertailua.

Omasta raportoinnista on hyvä laatia allekirjoitettavan tilinpäätöksen ja ESEF-tilinpäätöksen välinen yhteenvertaaminen, jonka voi liittää osaksi tilinpäätösdokumentaatiota. Yritysten kannattaa myös tarkistaa, että laskennat täsmäävät.

Tilintarkastajat ovat tarkastuksissa huomanneet, että laskenta ei aina täsmää eikä kyse ole ollut pelkistä pyöristyseroista. Laskennasta on saattanut puuttua esimerkiksi osa

numeroista tai etumerkit ovat olleet väärin.

Ensimmäisen varmennusvuoden kokemusten perusteella aikatauluhaasteita aiheutui erityisesti ohjelmistotoimittajien resurssipulan vuoksi kiireisimpinä aikoina. Kiitos ESEF-raportoinnin aikataululykkäyksen, pahimmilta ongelmilta kuitenkin välttyttiin.

Ohjelmistotoimittajien resurssihaasteet tulevat varmasti vaikuttamaan myös tilikauden 2021 raportointiin. Yhteistyöprosessia asiakkaan ohjelmistotoimittajan kanssa kannattaakin käydä hyvissä ajoin läpi. ESEF Reporting Manualin päivityksiä on syytä seurata jatkuvasti, jotta ohjelmistopäivitykset ovat ajantasaiset. On myös syytä huomioda, että erilaisilla ohjelmistoratkaisuilla voi olla erilainen ESEF-raportin merkkilogiikka.

Tägäykset tuottavat eniten haasteita

ESEF-raportoinnissa ankkuroidulla tarkoitetaan yrityksen luoman

- laajennusosan linkittämistä ESEF-taksonomian elementtiin. Analytytöt, sääntelyviranomaiset ja muut käyttäjät voivat käyttää näitä laajennusosien tietoja tulkitukseen ja vertailukseen yritysten taloudellisia tietoja.

Ankkurointi määrittää Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen eli ESMAn (European Securities and Markets Authority) teknisissä sääntelystandardeissa. ESMA on julkaissut ESEF-raportointioppaan, joka ei ole oikeudellisesti sitova asiakirja, mutta sisältää hyödyllisiä ohjeita ankkuroinnista. Kuitenkin laajempien tai suppeampien ankkurointien eroavaisuudet jäävät tilintarkastajille helposti auki. Onkin syytä kysyä, onko näiden välillä tarvetta tehdä eroa.

Kokemusten perusteella laajennus oli välillä tarpeeton ja välillä laajennuksen ankkurointi oli ehkä liian ”ylimalkainen”.

ESEF-tilinpäätösten tägäysvaatimukset ovat siis monimutkaisia ja hyvin abstrakteja. Tästä johtuen tulkinnot tägäyksistä ovat olleet monenkirjavia ensimmäisenä vuotena. Tilintarkastajien mukaan tulkinnot varmasti yhtenäistyvät tulevien vuosien aikana, kun käytännöt kehittyvät.

Tilintarkastajat havaitsivat muun muassa, että yritykset eivät olleet valinneet oikeaa tägäystä rivikohtaisesti IFRS-konsernitilinpäätöksessä. Yritykset luottavat turhankin vahvasti ohjelmistotoimittajiinsa ESEF-tilinpäätösten teknisessä laadinnassa,

vaikka IFRS-tilinpäätökset ovat hyvin yrityskohtaisia. Sekä ESEF-tilinpäätösten erittelyjen että IFRS-terminologian perusteellinen ymmärtäminen on avainasemassa ESEF-tilinpäätösten laadinnassa.

Tilintarkastajien havaintolistalla nousevat esiin myös kansallisten erityispiirteiden tägäykset. Esimerkiksi SVOP-rahaston ja muiden oman pääoman erien käsittelystä ei ole olemassa kansainvälistä ohjeistusta. Haasteita liittyy myös muun muassa poistojen tägäykseen tulos- ja kasvitalaskelmissä sekä kertyneiden voittovarojen jakamiseen kuluvalle tilikaudelle ja edellisille tilikausille.

ESEF-tilinpäätösten varmennuksista hyviä kokemuksia

Lähtökohtaisesti ESEF-tilinpäätösten varmennukset sujuivat harjoitteluvoiton osalta hyvin. Tilintarkastajien mukaan erityisesti tilikauden aikana tehty edellisen tilikauden läpikäynti oli hyödyllinen pohjatyö sujuvalle varmennukselle.

Varmennusprosessin sujuvuuteen vaikutti suuresti suositus listayhtiön ESEF-tilinpäätöksen varmentamisesta, jonka Suomen Tilintarkastajat ry julkaisi keuhällä 2020. Suosituksessa käsitellään ESEF-tilinpäätösten varmentamista ja raportointia ISAE 3000-standardin mukaisesti. Suosituksen mukaan varmentaminen kohdistuu ESEF-tilinpäätöksen sisältyvän konsernitilinpäätöksen merkitsemiseen iXBRL-merkein ja ESEF-tilinpäätöksen yhdenmukaisuuteen toimintakertomuksen ja tilintarkastetun tilinpäätöksen kanssa.

Tilintarkastajien vahva näkemys on, että ESEF-tilinpäätöksen liittyvää sääntelykehikkoa tulisi kokonaisuute-

YHDISTYKSEN SUOSITUS AUTTAA ESEF-VARMENNUKSISSA

Suomen Tilintarkastajat ry on laatinut suosituksen ESEF-tilinpäätösten varmentamisesta tilintarkastajille. Tavoitteena on mahdollisimman yhtenäinen, tehokas ja selkeä ESEF-varmennustapa.

Suosituksen mukaan varmentaminen kohdistuu ESEF-tilinpäätöksen sisältyvän konsernitilinpäätöksen merkitsemiseen iXBRL-merkein sekä ESEF-tilinpäätöksen yhdenmukaisuuteen toimintakertomuksen ja tilintarkastetun tilinpäätöksen kanssa.

Suositus koskee tilanteita, joissa ESEF-tilinpäätös ei ole lakisääteisen tilintarkastuksen kohteena. Tilintarkastussääntelyyn mahdollisesti tehtävät muutokset vaikuttavat suosituksen voimassaoloon ja sisältöön.

Yhdistyksen ESEF-työryhmä arvioi suosituksen päivitystarvetta syksyllä 2021 ja totesi ettei olennaista päivitystarvetta vielä ole.

Tutustu suositukseen:
tilintarkastajat.fi/suosituksesef-suositus

ESEF-raportoinnissa ankkuroinnilla tarkoitetaan yrityksen luoman laajennusosan linkittämistä ESEF-taksonomian elementtiin.

na edistää pikimmiten, jotta varmentaminen sujuisi myös jatkossa.

Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että ESEF-tilinpäätökset varmentetaan. Tilintarkastajan julkinen lausunto on todiste niin valvojalle kuin tilinpäätösten käyttäjillekin siitä, että listayhtiö toimii ESEF-sääntelyn puitteissa.

Lainsäädäntöä tarvitaan selkiyttämään ESEF-kysymyksiä

ESEF-tilinpäätösten taustalla on ajatus keventää listayhtiöiden hallinnollista taakkaa ja parantaa erityisesti listayhtiöiden informaation vertailtavuutta ja käytettävyyttä. Tästä syystä ESEF-tilinpäätöksen varmentaminen ja yhtenäisen raportointimuodon kehittäminen koetaan tärkeäksi.

Tilintarkastajat pitävätkin erittäin tärkeänä, että ESEF-kysymyksiä ja erityisesti ESEF-tilinpäätösten varmen-

tamiseen liittyviä asioita selkiytetään laintasolla mahdollisimman pian.

Näin ESEF-tarkastuksiin voidaan valmistautua kunnolla ja aikatauluttaa tarkastukset myös listayhtiöiden kanssa.

ESEF-varmennusten osalta kyse on tilintarkastussääntelystä ja listayhtiöiden valvonnasta. Tilintarkastajat katsovat, ettei nykyisenlainen ohjeistus ja tulkinta ole riittävää näin moniulotteisissa kysymyksissä ja siksi tilannetta olisi selkiytettävä lainsäädännöllä.

ESEF-tarkastukset voitaisiin hoitaa osana lakisääteistä tilintarkastusta tai tarkastus voidaan tehdä erillisenä varmennuksena, josta annetaan erillinen raportti. Tärkeintä olisi yhtenäinen käytäntö, joka olisi mahdollisuuksien mukaan samanlainen kuin muissa jäsenvaltioissa tai verrokki-maissa. ■

Ingalill Aspholm

Ingalill Aspholm toimii johtavana asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä
Twitter: @IAspholm

Tilkkareita ja videonauhaa

Tulevaisuuden tekijöitä -videon kuvaukset venyivät lähes vuodella, mutta valmista tuli juuri sopivasti ennen 111-juhlallisuuksia.

TEKSTI **Minttu Sallinen** KUVAT **Marjukka Kähönen**

Yksi Suomen Tilintarkastajien tehtävistä on edistää tilintarkastusalan tunnettuutta ja näkyvyyttä. Ja samalla lisätä alan houkuttelevuutta opiskelijoiden keskuudessa.

Niinpä tilintarkastusalan 110-vuotisjuhlan merkeissä päätimme tuottaa videon, joka toisi ihmisläheisesti tilintarkastuksen merkitystä esiin. Ponkaisimme projektin keväällä 2020 käyntiin luottotoimittajamme **Marjukka Kähösen** ja Rumpu Median **Juho Horttanaisen** kanssa. Vielä tässä vaiheessa ajattelimme, että kuvaamme haastattelut heti kesälomien jälkeen. Vähänpä tiesimme.

Koronatilanteen vuoksi haastattelut siirtyivät tulevaisuuteen, ja Juho päätyi lennättämään dronea syksyisen kaupungin yllä – edes jotain purkkiin!

Katso video Tulevaisuuden tekijöitä:
tilintarkastajat.fi/videoit

Viimein kesäkuussa 2021 pääsimme kuvaamaan ja haastattelemaan filmimme päähenkilöitä: **Assi Lintulaa**, **Jussi Saviota**, **Marko Paasovaaraa** ja **Sari Hakalaa**. Tilintarkastajat todella ovat luotettavan maineensa veroisia – haastattelukysymyksiin oli perehdytty huolellisesti etukäteen. Ja ehkä vuorovaikutustaidot ovat karttuneet asiakaskäynneillä, niin luontevasti esiintyminen sujui.

Tulevaisuuden tekijöitä -video sai ensi-iltansa tilintarkastusalan 111-vuotisjuhlaseminaarissa lokakuun lopulla. Jos et ole vielä ennättänyt nähdä videota, kurkkaapa oheisen linkin taakse.

Mutta miksi sitten on tärkeää kertoa tilintarkastuksen merkityksestä juuri videon muodossa?

– Video välittää ja herättää tunteita, ja tunteista jää meihin ihmisiin muistijälki. Pelkästä substanssisisällöstä on turha tehdä videota, vastaa Juho oivallisesti.

Ja juuri tunteen herättämisessä me minusta todella hyvin onnistuimmekin. Lämmin kiitos tuotantotiimille ja päähenkilöillemme! 😊

Tämän lehden suunnittelussa ja toteutuksessa mukana

Minttu Sallinen
päätoimittaja
viestintäpäällikkö

Sanna Alakare
toiminnanjohtaja

Ingalill Aspholm
johtava asiantuntija

Riitta Laine
tilintarkastusasiantuntija

Terhi Mattila
markkinointiasiantuntija

Henna Ristikangas
viestinnän asiantuntija

Marjukka Kähönen
toimittaja
Noon Kollektiivi

Kiitokset kirjoittajille ja lehden sisältöön panoksensa antaneille!

- Martta Hakala, myAuditor Oy
- Hanna Kattainen, Patentti- ja rekisterihallitus
- Riitta Laatikainen, Suomen Tilintarkastajat ry
- Taina Lehtola, Suomen Tilintarkastajat ry
- Sari Lounasmeri, Pörssisäätiö
- Tuula Minkinen, Suomen Tilintarkastajat ry
- Lasse Oulasvirta, Tampereen yliopisto
- Jarkko Raitio, Suomen Tilintarkastajat ry
- Hanna Tähtivaara, Suomen Tilintarkastajat ry

Lämpimät kiitokset haastattelusta Kim Ittoselle!

**Löysitkö tästä lehdestä
hyödyllistä tietoa? Toivoisitko
jostakin teemasta lisää artikkeleita?
Onko mielessäsi ajankohtaisia
juttuideoita?**

Profiitin seuraava numero
1/2022 ilmestyy keväällä.

Palautetta tai juttuideoita?

Ole yhteydessä!
viestinta@tilintarkastajat.fi

Olennainen tieto,
olennaisista asioista,
oikeaan aikaan.

Osaamispalvelumme talouden ammattilaisille

Digitaaliset palvelut ST-Onlinessa

- Julkaisut ja hakuteokset
- Video- ja etäkoulutukset

Täydentävät osaamisratkaisut

- Lähikoulutukset
- Painetut kirjat

Olemme talouden ja osaamisen ytimessä.
Turvaamme osaamisesi taloudellisessa raportoinnissa ja yritysverotuksessa.